

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala Doctorală de Științe Socio-Umane

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumat

PROZA LUI DAN LUNGU

Doctorand,

IANI (CHIRILUȚĂ) GILDA-DANIELA

Conducător științific,

PROF. UNIV. DR. ANTOFI EUGENIA-SIMONA

Seria U 2: Filologie – Română nr. 35

GALAȚI

2024

IOSUD - UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala Doctorală de Științe Socio-Umane

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumat

PROZA LUI DAN LUNGU

Doctorand,

Gilda-Daniela IANI (CHIRILUȚĂ)

Președinte,

Prof. univ. dr. habil. **Nicoleta IFRIM**
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Conducător științific,

Prof univ. dr. **Eugenia-Simona ANTOFI**
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Referenți științifici,

Prof univ. dr. habil. **Diana Manuela CÂMPAN**
Universitatea „1Decembrie 1918”, Alba-Iulia

Prof univ. dr. habil. **Daniela Viorica PETROȘEL**
Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava

Prof univ. dr. **Iuliana Petronela BARNA**
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Seria U2:Filologie – Română, Nr. 35

GALAȚI

2024

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINTE INGINERESTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINTE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria E 3: **Marketing**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**
- Seria SJ: **Drept**

Domeniul fundamental ȘTIINTE UMANISTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINTE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINTE BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**
- Seria F: **Farmacie**

CUPRINS

INTRODUCERE	6
ARGUMENT	10
Capitolul I	30
Dan Lungu – (auto)portret literar.....	30
Capitolul al II-lea	49
Direcții de receptare și perspective critice asupra prozei literare a lui Dan Lungu	49
II.1. Opinii, judecăți de valoare și sinteze critice. Relevanța operei lui Dan Lungu în spațiul românesc de cultură.....	50
II.2. Proza literară a lui Dan Lungu în spațiul cultural internațional – receptarea critică avizată și impactul asupra publicului	59
Capitolul al III-lea.....	69
Particularități ale prozei scurte – pârghii narative, lumi ficționale și instrumentar stilistic	69
III.1. Superoralitatea și noua autenticitate.....	69
III.2. Componenta fantastică a lumilor ficționale și plurivocitatea narațiunii.....	79
III.3. Resursele inepuizabile ale umorului.....	80
III.4. (De)construcția fantasticului – ipoteze - și ipostaze - ficționale, permisivitate narativă și registre stilistice	88
Capitolul al IV-lea.....	104
(Re)compuneri discursiv-narative ale realului în romanele lui Dan Lungu	104
IV.1. <i>Raiul găinilor</i> – ficționalizarea faptului divers și recompunerea realității ca istorie (re)povestită.....	104
IV.2. <i>Sînt o babă comunistă!</i> - de la „optimismul pe bigudiuri” la retrospectiva comunismului	118
IV.3. <i>Cum să uiți o femeie</i> – și jocurile narative ale memoriei	136
IV.4. <i>Fetița care se juca de-a Dumnezeu</i> – de la (de)(re)construcția realității la un Bildungsroman à rebours	154
Concluzie	177
Index de autori citați	179
Bibliografie	181
Listă de lucrări prezentate și publicate.....	204

REZUMAT

Cuvintele-cheie: *Dan Lungu, profil de scriitor, direcții de receptare, formula de (meta)roman, particularități tematice, superoralitatea, noua autenticitate, histrionismul, arta personajelor polifonice, jocurile narative ale memoriei, plurivocitatea narațiunii, resursele umorului, deconstrucția fantasticului, ficționalizarea faptului divers.*

Teza de doctorat intitulată *Proza lui Dan Lungu* propune o incursiune tematică și de investigare a structurilor narative producătoare de semnificații aplicată asupra prozei literare a unui scriitor contemporan, cu vizibilitate națională, și mai ales internațională, semnificativă pentru dinamica formelor literare românești și pentru impactul acestora în spații culturale din afara țării.

Ceea ce ne propunem este, în esență, un exercițiu de hermeneutică aplicată care să identifice elementele care dau specificitate prozei literare a lui Dan Lungu – cu toate riscurile asumate, date de faptul că avem de-a face cu un scriitor activ, care își poate schimba/redimensiona oricând opțiunile și instrumentele de lucru, de bibliografia critică de specialitate, densă și bine reprezentată, și de numeroasele interviuri acordate de scriitor, de-a lungul timpului, fapt de natură să orienteze lectura într-o direcție anume, favorizată de Dan Lungu însuși. Un exercițiu, așadar, care să păstreze (cât mai) nealterată specificitatea fiecărui text literar analizat, dar care să permită, totodată, conturarea unor date convergente ale scriiturii și, astfel, configurarea unui model de scriitură puternic personalizat.

De altfel, există un consens, din acest punct de vedere, la nivelul discursului critic specializat, pe care îl vom evidenția și care reprezintă una dintre premisele încurajatoare ale demersului nostru, pe care ne propunem, însă, să îl depășim printr-un algoritm de analiză care reunește, pe de o parte, opinia scriitorului însuși asupra prozei sale literare – interviurile, situarea (ne)specifică a acestuia – prin ideologia de creație, asumarea explicită – sau disjuncția declarată – a unei apartenențe la o direcție, grupare, formulă literară, receptarea critică de specialitate – în țară și în străinătate, impactul asupra publicului cititor iar pe de altă parte, mecanismele de articulare narativă și semantică a prozei literare a lui Dan Lungu. Algoritmul de analiză astfel constituit își datorează operaționalitatea și

convergența tuturor acestor criterii, perspective și instrumente de lucru scriiturii înseși a lui Dan Lungu, în care reverberează, sau în care se reflectă, specular, toate celelalte aspecte. Intenționăm, cu alte cuvinte, să experimentăm funcționalitatea acestui algoritm de lectură și de interpretare în raport cu un corpus reprezentativ de texte, urmând ca, ulterior, să îl extindem asupra tuturor scrierilor literare ale prozatorului.

Așadar, obiectivul principal al alegerii temei acestei lucrări constă într-un demers de hermeneutică aplicată structurilor narrative ale scriiturii literare a lui Dan Lungu, în (re)descoperirea valențelor (re)constructive ale acestei scriituri complexe, investigată în datele ei fundamentale, din dorința de a extinde posibilitățile de analiză și de receptare a creațiilor acestuia, și chiar de a schimba perspectiva criticii obișnuite asupra universului operei unui prozator care rafinează, modifică și lărgeste gama posibilităților formale și estetice ale limbii. Perceput, adesea, ca un prozator profesionist și matur, un scriitor captivant și de mare forță, care aparține așa-numitei „generații a decreștelor”, Dan Lungu optează atât pentru o literatură cu tente (supra)realiste, cât și pentru miniaturi subtile, copios satirice, care devin, toate, un instrument eficient în demersul constant de legitimare literară - și mai ales de promovare - a propriei opere. Pentru spațiul cultural românesc, proza lui Dan Lungu poate fi considerată o invitație de a reevalua tradiția culturală modernă, care să îi confere o mai bună poziționare în câmpul literar național, pe lângă cel mondial.

După o prealabilă parcurgere a bibliografiei critice de specialitate, (de)motivantă în sine, întrucât profilul scriitorului și al textelor sale se recompune continuu, cu instrumentele teoretico-metodologice ale discursului critic multiplu orientat, polivalent, vom experimenta o posibilitate de lectură/interpretare (relativ) inedită a romanelor lui Dan Lungu.

Caracterul inovativ al lucrării de față rezidă, așadar, în operaționalizarea unui algoritm de analiză complex, dinamic și flexibil, și a unui instrumentar critic pe care îl considerăm adecvat specificității scriiturii literare a lui Dan Lungu, analiza tematică și explorarea structurilor narrative producătoare de semnificații coroborându-se în vederea descoperirii sensurilor celor mai profunde ale universului artistic al prozei scriitorului, având drept scop suplimentar ilustrarea unui posibil profil identitar al acestuia. Menționăm și faptul că, după știința noastră, nu există, la acest moment, un studiu compact, multiplu orientat, susceptibil de a fi extins cu folos la nivelul întregii scriituri literare a lui Dan Lungu, și mai ales flexibil în raport cu dinamica externă – a narațiunii, și internă – a jocului semnificațiilor – a prozei acestuia.

În realizarea investigației a fost consultat un material teoretic diversificat, pentru a contura contextul literaturii specific anilor '80, '90 și 2000, dar și studii critice, cronici literare, articole și recenzii, care să înfățișeze imaginea de ansamblu a prozei lui Dan Lungu și principalele direcții de receptare a acesteia. De asemenea, s-a pus accentul și pe studiile teoretice din domeniul criticii de specialitate, în directă legătură cu necesitățile noastre de analiză, realizate de teoreticieni reprezentativi pentru spațiul literar românesc actual, dintre care îi amintim pe Adrian Marino¹, Ovid S. Crohmălniceanu², Dan C. Mihăilescu³, Eugen Simion⁴ și Mihaela Ursa⁵.

Am identificat apetitul scriitorului pentru o serie de particularități ale existenței actuale, cum ar fi viața cotidiană postdecembristă (un model de trai foarte românesc, cu bani puțini, cu baie mică, cu frigider golaș și cu vecini certăreți zi de zi), coroborată - și reflectată în variațiile ironice ale tipurilor de scriitură, unele dintre ele în cel mai direct limbaj argotic, atribute care conferă dificultatea și totodată savoarea lecturii. Dan Lungu își exersează ironia alăturând personajelor-tip (pensionarul, soțul, muncitorul) situații paradoxale care pot fi găsite la rubrica „senzațional” a oricărui ziar (o lume formată din amintiri distorsionate, nostalgii, fantasme, frustrări, stereotipuri, proiecte și fantezii excentrice), ca și jocul textual plurisemantic, a cărui aparentă gratuitate se potrivește de minune parcursului narativ pe care proza literară a lui Dan Lungu îl ilustrează.

Dinamica internă a narațiunii literare marca Dan Lungu parcurge o serie de etape, care au impus structura demersului de cercetare al prezentei lucrări. Analiza noastră s-a concentrat, asupra temelor principale ale creației scriitorului, completate cu abordarea diacronică menită să măsoare și să evidențieze transformările prin care acest tip de scriitură trece, la nivelul opțiunilor tematico-formale ale scriitorului însuși. Pornind de la ideea că orice autor se auto-proiectează – într-un fel sau altul – în lumile ficționale pe care le elaborează, lucrarea își propune să descopere acele rețele tematice care dau coerență operei lui Dan Lungu. În acest sens, se vor avea în vedere și strategiile de proiecție auctorială la nivelul scriiturii, pornind de la afirmația lui

¹Adrian Marino, *Biografia ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2000.

²Ovid S. Crohmălniceanu, *Amintiri deghizate*, Ed. Nemira, București, 1994.

³Dan C. Mihăilescu, *Literatura română în postceaușism*, vol. II, *Prezentul ca dezumanizare*, Ed. Polirom, Iași, 2006.

⁴Eugen Simion, *Cronologia vieții literare românești, perioada postcomunistă, VII, 1996*, Ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2015.

⁵Mihaela Ursa, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1999.

Raymond Federman, care consideră că „orice roman se bazează, într-o oarecare măsură, pe propriile experiențe ale autorului, fie ele trăite sau imaginate, transpuse apoi în viața personajelor.”⁶

Nu în ultimul rând, demersul nostru analitic își propune să investigheze direcțiile fundamentale de receptare a romanelor lui Dan Lungu, cu scopul situării prozei autorului pe traiectoria evoluției prozei literare românești actuale.

Prezenta lucrare este, așadar, o încercare de a explora modul în care operele lui Dan Lungu au contribuit și contribuie la evoluția literaturii române contemporane, maniera în care acestea reflectă schimbările sociale și culturale din spațiul românesc al zilelor noastre, de a inventaria și comenta principalele direcții de receptare a operei lui Dan Lungu, atât în spațiul românesc, cât și în cel internațional, de a contura trăsăturile specifice acestei scriituri românești și, nu în ultimul rând, de a evidenția elementele de originalitate ale prozei scriitorului. Motto-ul ales, “*Cele 7 minuni ale comunismului: În România toată lumea are serviciu. Deși toată lumea are serviciu, nimeni nu muncește. Deși nimeni nu muncește, planul se face peste 100%. Deși planul se face peste 100%, magazinele sunt goale. Deși magazinele sunt goale, toată lumea are ce mânca. Deși toată lumea are ce mânca, nimeni nu e mulțumit. Deși nimeni nu e mulțumit, toată lumea aplaudă.*”⁷, credem că identifică exact preocuparea principală a prozatorului Dan Lungu, respectiv încercarea de găsi o justificare a unei stări de spirit binecunoscute, respectiv nostalgia paradoxală după comunism a unei bune părți a societății românești din zilele noastre. Impactul formației de sociolog a scriitorului este, din acest punct de vedere, hotărâtor.

Metodele de cercetare asupra cărora ne-am oprit presupun studiul sistematic al structurilor artistice pentru care Dan Lungu optează și care vizează, cu precădere, dar nu exclusiv, explorarea aspectelor tehnice ale acestei prozei – formula/formulele narrative – naratori, perspective narrative, discurs naratorial, construcția personajelor, resurse stilistico-semantice ș.a. Se adaugă, apoi, metoda analizei tematice, orientată către sistematizarea și analiza propriu-zisă a unor teme de predilecție, de coloratură socială și culturală, precum tranziția postcomunistă, schimbările survenite în societatea românească postdecembristă sau unele aspecte legate de identitate și apartenență – dat fiind fenomenul exodului românilor plecați să muncească în

⁶ Raymond Federman, *Îndoita vibrație. Zâmbete în Washington Square*, Editura Univers, București, 1989, p. 32.

⁷ Dan Lungu, *Sînt o babă comunistă!*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 77.

Occident. Suplimentar, perspectiva unei necesare intertextualități interne raportează scrierile lui Dan Lungu unele la celelalte, permițând, astfel, investigarea mărcilor narative și a tematicii specifice în diacronie, cu scopul de a identifica liniile de forță ale acestei scriituri, care dau coerență și unitate internă ansamblului.

Capitolul I, *Dan Lungu – (auto)portret literar*, dezvăluie profilul autobiografic al scriitorului, conturat, în special, prin interviuri. Această parte a lucrării este dedicată identificării datelor principale și analizei profilului de prozator al acestuia, evidențiindu-se – pentru folosul explicit al analizei ulterioare – unele detalii din biografia sa, momente particulare din activitatea sa de creație, unele observații vizând laboratorul artistic al universului epic, condițiile particulare de creație, precum și opiniile scriitorului referitoare la contextul socio-cultural din zilele noastre. Am considerat necesară această incursiune biografică pentru a facilita accesul (lectorului interesat) la o paletă de informații și detalii care să ajute la (re)descoperirea valențelor (re)constructive ale unei scriituri complexe. De asemenea, acest scurt ancadrament are rolul de a identifica originea și sursele amprentei stilistice inconfundabile a prozatorului și, totodată, de a așeza analiza tematică a operei acestuia pe un făgaș interpretativ coerent.

Tema principală a scrierilor sale este, de fapt, căutarea, recunoașterea și regăsirea sinelui într-o lume puternic agresată de regimul comunismului. Toate acestea au generat construirea unor personaje care reprezintă – în felul lor – proiecții scripturale ale autorului aflate într-o continuă căutare a noi repere și motivații de viață, în condițiile răsturnărilor sistemelor de valori, ale mutațiilor profunde survenite la toate nivelurile vieții publice și private. Putem spune că anii copilăriei au fost profund marcați de industrializarea forțată din perioada comunistă, iar din postura de sociolog și scriitor, Dan Lungu analizează în toată opera sa, un regim care l-a obsedat și în același timp l-a consacrat: „Așa este, romanele mele au o mare aderență la realitatea postcomunistă, surprinzând noile fenomene sociale, tipologiile umane și schimbările de mentalitate. Totul pigmentat cu umor și ironie. Dincolo de miza lor estetică – fiind mereu atent la stil și la construcție – cărțile mele au un efect documentar și, nu de puține ori, în substrat, propun modele de analiză. Unul dintre fenomenele cele mai de succes despre care am scris când se vorbea foarte puțin despre asta, este nostalgia paradoxală după comunism. El apare încă din romanul meu de debut, *Raiul găinilor*, și este tratat pe larg în *Sînt o babă comunistă!*, după care Stere Gulea a realizat un film, cu Luminița Gheorghiu în rolul principal. Și romanele următoare

au surprins în diferite unghiuri și accidental tranziția românească, însă *Șoferul din Oz* este cartea care completează panorama postcomunismului românesc începută în primele două romane.”⁸

De o importanță majoră, pentru cercetarea de față, este și modul în care a fost receptată opera lui Dan Lungu. **Capitolul al II-lea, *Direcții de receptare și perspective critice asupra prozei literare a lui Dan Lungu***, pornește de la evidențierea celor mai importante linii de receptare a creației lui Dan Lungu, atât în spațiul cultural românesc, cât și în cel internațional. Am considerat că o prezentare a direcțiilor receptării critice asupra operei literare care îi poartă amprenta este necesară pentru a propune, la rândul nostru, ținând cont de acumulările interpretative existente deja, un algoritm de interpretare a unui (me)tatext hibrid, cu un evident (uneori explicit, adesea implicit) caracter reflexiv, pe alocuri sincretic, în sensul că sunt experimentate și tehnici din alte arte, cum ar fi cinematografia, jargonul regizorilor, reportajul, sau teatrul radiofonic.

În subcapitolul ***II.1. Opinii, judecăți de valoare și sinteze critice. Relevanța operei lui Dan Lungu în spațiul românesc de cultură***, s-au sistematizat și analizat aprecierile critice pro sau contra, și chiar polemicile iscate în jurul scriiturii literare nonconformiste a lui Dan Lungu. Toate acestea ne sunt de folos pentru înțelegerea autorului ca personalitate, dar și pentru înțelegerea operei sale; o mare parte dintre aceste aprecieri critice scot în evidență elemente de specific indubitabil al prozei sale literare, precum natura vorbită a romanelor, verva oralității și omniprezența universului logoreic. Nu puține au fost, însă, și opiniile net nefavorabile, asumate ca atare de către critici precum Dan C. Mihăilescu, Daniel Cristea-Enache, Nicolae Manolescu sau Alex Ștefănescu, care au apreciat proza lui Dan Lungu, fie ca având „arborescențe de Macondo burlesc”,⁹ fie ca fiind o „caroserie fără motor”,¹⁰ sau „o proză de un realism sec și totodată, inflexibil, câtuși de puțin impresionabil”,¹¹ într-un „stil alb, neutru, aproape de

⁸ Interviu relizat de George Forcoș, la 30 mai 2022, <https://www.b1tv.ro/eveniment/interviu-exclusiv-scriitorul-dan-lungu-despre-romanul-soferul-din-oz-cu-ajutorul-lui-intram-in-lumea-politico-interlopa-de-la-inceputurile-democratiei-romanesti-si-o-descoperim-la-firul-ierb-1160329.html>.

⁹ Dan C. Mihăilescu, *Gît golaș de România*, în *Literatura română în postceaușism. II. Proza. Prezentul ca dezumanizare*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 244.

¹⁰ Dan C. Mihăilescu, art.cit.

¹¹ Daniel Cristea-Enache, *Concert de deschidere*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001, p. 280.

cel al procesului-verbal”,¹² sau chiar „o provocare ieftină, care de mult nu ne mai impresionează”¹³.

Asumându-și o perspectivă evident favorabilă asupra prozei literare a lui Dan Lungu, alte opinii critice – numeroase și cu deosebire relevante – o apreciază pentru tipul inedit de narațiune ancorat în miezul realității, în cotidian, „pentru explorarea unor mentalități și forme de existență socială diverse, policrome (*Raiul găinilor*, *Sînt o babă comunistă!*, *Cum să uiți o femeie*, *Fetița care se juca de-a Dumnezeu*), pentru resursele comicului, nuanțarea carnavalescă a unghiurilor narrative, expunerea spectaculară a traumei, ficționalizarea prin prisma oralității a evenimentelor și personajelor, toate acestea fiind trăsături ale unui univers narativ debordant, pitoresc, insolit”¹⁴, după cum afirmă Iulian Boldea. De asemenea, Marius Miheț, Cosmin Ciotloș, Bianca-Burța Cernat, Mihaela Ursa, Andrei Terian, Nicoleta Diaconeasa, Eli Bădică, Mircea Iorgulescu, Paul Cernat, Silviu D. Constantinescu sunt doar câțiva dintre criticii care analizează construcția narativă a operelor sale, vorbind despre „capacitățile plurivalente ale autorului de a se reinventa de fiecare dată”, despre faptul că romanele sale sunt adevărate „dosare de existență, care te provoacă să râzi în hohote sau să te întristezi”, un „exercițiu de înțelegere al unor tipare de gândire”, sau „expresia maniei logopatice a străzii postcomuniste în România”, în care „accentul cade în mod expres pe unica îndeletnicire a acestui microunivers: *logopatia*.”¹⁵

Am încheiat incursiunea pe tărâmul criticii și receptării literare a lui Dan Lungu în spațiul românesc de cultură cu răspunsul acestuia, dat în cadrul unui interviu acordat Ralucăi Codru, referitor la modul în care el însuși se raportează la opiniile critice de toate felurile: „Sigur apar și lucruri pro și lucruri contra. Prima critică negativă a fost foarte dureroasă, dar pe urmă m-am obișnuit. Am înțeles că e normal, într-o lume pluralistă, oamenii au diferite gusturi, ar fi păcat să placă tot la toată lumea, ar fi anormal. În primul rând înveți despre relativitatea valorilor. E o lecție care pentru un prozator e formidabilă, pentru că după aceea le poți folosi în scrierea viitorului roman. Unele reproșuri sunt foarte bine venite care țin de stil, de atitudinea ta ca

¹² Daniel Cristea-Enache, op.cit, p. 281.

¹³ *Idem*

¹⁴ Iulian Boldea, *Vrăjirea și desvrăjirea realității*, revista *Apostrof*, anul XXX, 2019, Nr.5, (348).

¹⁵ Ciprian Handru, *Mahalaua în proza română contemporană*, Revista *Vatra*, 7 ianuarie, 2022, disponibil la adresa <https://revistavatra.org/2022/01/07/ciprian-handru-mahalaua-in-proza-romana-contemporana/#more-9302>.

scriitor. Criticile care sunt făcute cu pertință și cu bună credință sunt absolut binevenite pentru autor, iar cele care sunt solipsiste, sunt inutilizabile și pentru cititor și pentru autor.”¹⁶

În subcapitolul **II.2. Proza literară a lui Dan Lungu în spațiul cultural internațional – receptarea critică avizată și impactul asupra publicului**, am putut vedea că scriitorul s-a făcut remarcat peste hotare, mai ales în spațiul vest-european, în primul rând datorită participării acestuia la programul cultural denumit *Belles Etrangères*, în 2005, urmat de multe alte manifestări culturale, onorate cu premii și distincții precum „Cartea lunii” în Germania, care l-au propulsat într-o poziție de prozator de succes, reprezentativ pentru noul val de scriitori români de succes. Accesul la marea „republică a literelor”, în termenii lui Pascale Casanova¹⁷, respectiv la un nivel de notorietate culturală semnificativă, a fost garantat de numeroasele traduceri ale cărților sale și de comparația cu nume de circulație mondială precum Nabokov, Fernando Velázquez, Clara Sánchez sau Cormac McCarthy.

Din analiza sistematică și minuțioasă a receptării critice specializate și a succesului de public la nivel național și internațional a rezultat, fără dubiu, un întreg ansamblu de argumente care explică poziția stabilă și imaginea favorabilă pe care o are Dan Lungu în spațiul literar european. Proza sa, văzută ca un minunat exercițiu de stil, drept cutie de rezonanță a societății românești contemporane, are succes (și) la publicul străin.¹⁸ Sintetizând întregul material critic de receptare, se poate constata că opera lui Dan Lungu se remarcă printr-o evidentă originalitate, atât în ceea ce privește construcția romanelor, cât și în privința stilului folosit, a realizării personajelor, a tematicii abordate. Autorul este considerat, de către critica literară din străinătate, dar și de cea autohtonă, drept un prozator care a creat un univers epic unic și care, pornind de la o serie de date ale realului, specifice spațiului românesc aflat (într-o perpetuă) tranziție, captivează cititorul.

Capitolul al III-lea, intitulat ***Particularități ale prozei scurte – pârgii narrative, lumi ficționale și instrumentar stilistic***, este dedicat analizei prozei scurte a lui Dan Lungu, atât în ipostaza acesteia de anticipare a unor procedee narrative și instrumente de ficționalizare specifice, reluate și dezvoltate în romane, cât și în autonomia ei discursivă. Altfel spus, în proza sa scurtă, Dan Lungu experimentează o serie de procedee literare, tipuri de naratori și perspective narrative,

¹⁶ Raluca Codru, *Dan Lungu: „Creierul scriitorului lucrează mereu”*, Cuzanet, 22 martie 2009.

¹⁷ Pascale Casanova, *The world republic of letters*, Harvard University Press, 2004.

¹⁸ Silvia Mitricioaei, *Ceașescu a căzut dar România mai există*, Revista Echinox, 3 octombrie 2010.

personaje, limbaj, structuri și teme specifice, care vor face obiectul analizei noastre aprofundate. În demersul nostru de cercetare vom surprinde și analiza aspecte legate de *superoralitate* și *noua autenticitate*, *caracterul fantastic al (meta)ficțiunii* și *deconstrucția fantasticului*, *plurivocitatea narațiunii*, *arta personajelor polifonice*, *histrionism*, *dexteritatea lingvistică*, *caracterul dramatic* ș.a.

În subcapitolul **III.1. Superoralitatea și noua autenticitate**, sunt examinate (re)sursele unei oralități frapante care dă o prospețime inedită și o coloratură aparte scriiturii, inovând în mod evident la nivelul refuncționalizării discursului asumat de personaje nu doar ca modalitate de elaborare a acestora, ci mai ales ca instrument de (re)construcție, cu un grad sporit de verosimilitate, a lumilor ficționale ale prozei scurte. Romanul câștigă, astfel, un plus de obiectivitate, proces la care contribuie și tehnica complexă de a realiza personaje caricaturale, cu trăsături care, pe măsură ce sunt reflectate în conștiința celorlalte personaje, sunt hiperbolizate. Am pornit, în demonstrația noastră asupra superoralității și a *noii autenticități*, de la nuvela *Nevasta de la ora șapte*, din volumul *Băieți de gașcă*, volum ce reunește texte prin care Dan Lungu propune o interesantă legătură cu generația literară asociată Desant(ului) '83.¹⁹

Prozatorii din gruparea Desant '83 sunt preocupați, după cum se știe, de literatura experimentală, sau „compozită”²⁰ cea care se autorefectă, de textualism, de metaroman, adică de literatura despre literatură, de literatura care vine în fața publicului (și) cu oferta laboratorului propriu de creație. Preluând și adaptând aceste aspecte la propria ideologie literară, Dan Lungu scrie, de pildă, nuvela *Nevasta de la ora șapte*. De ce este specială această bucată de proză scurtă, așadar? În primul rând pentru că experimentează și recalibrează toate aspectele prozei de până la el, chiar și stilurile și temele din Desant '83. În al doilea rând, pentru că povestirea, care face parte din volumul *Băieți de gașcă*, apărut la Polirom, în 2005, a fost publicată în prestigioasa antologie *Best European Fiction 2013*²¹, apărută la editura americană, Dalkey

¹⁹Gheorghe Perian, *Desant '83*, Vatra, 7 noiembrie 2016, disponibil la adresa <https://revistavatra.org/2016/11/07/gheorghe-perian-desant-83/>.

²⁰Victor Cobuz, *Proza compozită românească după 2000 (III)*, Observator Cultural, Nr. 1047, 28.01.2021, disponibil la <https://www.observatorcultural.ro/articol/proza-compozita-romaneasca-dupa-2000-iii/>.

²¹ Primul autor român publicat în această antologie a fost Lucian Dan Teodorovici, în ediția din 2011, cu povestirea *După găște*, apărută în volumul *Celelalte povești de dragoste*, la Polirom, 2009.

Archive Press, aflată atunci la a patra ediție și dedicată literaturii europene, cu participarea scriitorilor din treizeci și două de țări.²²

Este limpede că Dan Lungu experimentează și, în cele din urmă, transformă cărțile sale în adevărate laboratoare de scriitură. Majoritatea teoreticienilor nu sunt de acord cu sinonimia absolută între experiment și romanul experimental, pe de o parte și metaficțiune, pe de cealaltă parte. Dar faptul că Dan Lungu inovează genul romanului, scriind într-un mod cu totul altfel decât s-a scris până la el, asigură cărților sale statutul (implicit) de metaliteratură. Problematika metaliteraturii și aplicarea ei la proza lui Dan Lungu rămâne deschisă și generatoare de semnificații, depășind ca perspectivă cu mult spațiul acestei teze.

Subcapitolul **III.2. Componenta fantastică a lumilor ficționale și plurivocitatea narațiunii** analizează modelul de realitate propus de Dan Lungu. Lumea capătă o componentă fantastică și misterioasă în sensul că fiecare personaj contribuie la misterul realității prin propria existență. Am analizat, spre exemplificare, nuvela *De vorbă cu Șopron*, în care o fetiță povestește despre lumea oamenilor mari, care sunt, din perspectiva copilului, niște creaturi fantastice dintr-un basm, sau nuvela *Un sfat prietenesc*, în care prozatorul îmbracă haina unei păpuși narrative sofisticate, o femeie profesor de filosofie, care descrie o lume postcomunistă autentică, într-o epocă a învățământului românesc în care chiar nu se mai învață nimic, în care elevii sunt interesați doar de sex, bani, fotbal și muzică, mulți dintre ei venind la școală cu telefoane mobile mai scumpe decât salariul pe un an al profesorului. Faptul că scriitorul experimentează, în aceste proze, orice tip de narator posibil, este un argument pentru ideea de metaroman, asociată prozei scurte a lui Dan Lungu. Într-o dezbateră pe tema problemelor ridicate de acest mare metaroman, de tranziție postcomunistă, pe care îl reprezintă proza lui Dan Lungu, ar trebuie să avem în vedere, alături de fragmentare, caracterul iconoclast, caracterul fantastic, hibridizarea sau mixul de forme literare, cameleonismul narativ și plurivocitatea narațiunii – drept trăsături distinctive ce concură la conturarea unei metaficțiuni specifice.

În subcapitolul **III.3. Resursele inepuizabile ale umorului**, se identifică și se analizează sursele unui umor absurd, pe de o parte, dar care ascunde o tristețe inefabilă, ale unui umor ușor liric, foarte sensibil, pe de altă parte, corectat în același timp realist și psihologic, prin analiza

²² Știre apărută la 21.12.2012, pe <https://www.mediafax.ro/cultura-media/scriitorul-dan-lungu-selectat-in-antologia-americana-best-european-fiction-2013-10407208>.

nuvelor *Dă-mi pace, îs transpirată, Oare astea să fie renumitele prezervative* și, nu în ultimul rând, *Băieți de gașcă*, o (posibilă) parodie la *Amintiri din copilărie*. Proza lui Dan Lungu redimensionează particularități ale prozei lui Creangă, parodiind stilul acestuia afectând toate dimensiunile narațiunii – *oralitatea*, totul este povestit oral de către un narator poreclit Franzelă; *universalitatea personajelor* – toate personajele sunt băiețașii de cartier de oriunde în lume, de la orice periferie; *caracterul dramatic* – textul este presărat cu adevărate scenete haioase, și evidențiază un adevărat repertoriu pe care băiețașii îl pun în aplicare mai ales când pleacă ai lui Păganel de-acasă, dând telefoane la cei din cartea de telefon cu nume comice; *fondul paremiologic* – este vorba, aici, de un fond paremiologic de ghetou comunist introdus, ca și în cazul lui Ion Creangă, prin expresii de genul „vorba aceea”, „vorba aceea – sunteți plini de șmecherii ca veceul de hârtii”; *rafinamentul de limbaj* – textul este lucrat în filigran, cu rafinamentul unui bijutier, nu există niciun cuvânt folosit întâmplător, sonoritatea fiecăruia și vecinătatea lui sonoră fiind atent studiate; *caracterul fantastic* – personajele sunt proiectate, ca și în cazul *Amintirilor din copilărie*, într-un plan al cotidianului dar și într-un plan fantastic.

Cu alte cuvinte, „Dan Lungu a mizat puternic pe narațiune și limbaj, pe comicul de toate nuanțele și gusturile, pe empatia cititorului fermecat, fie din melancolie, fie din alte motive, de înlănțuirea de întâmplări naive, gratuite și, uneori chiar stranii și burlești. Proza lui Dan Lungu a căpătat profunzime și mize estetice complexe, discursul impersonal al naratorului deschizând mult mai multe porțițe de interpretare.”²³

Subcapitolul **III.4. (De)construcția fantasticului – ipoteze – și ipostaze – ficționale, permisivitate narativă și registre stilistice**, încearcă să demonstreze de ce prozatorul se întoarce întotdeauna la proza scurtă: pentru că este ca și cum s-ar întoarce la izvoarele sale, sau în camera de lucru, pentru că are o relație specială și foarte serioasă cu scrisul. Am supus analizei noastre nuvelele *Bătrânul, Ceaușescu și planul* – în care regăsim o versiune „răsturnată” a baladei *Miorița*, un mit mioritic laicizat, analizat în toate semnificațiile moderne, deconstruit cu migală –, *Buldozeristul*, în care spațiul narativ se deconstruiește brusc, după o altă logică decât cea cauzală, ca și când evenimentele s-ar petrece fulgerător, iar perioadele din existența naratorului sunt comprimate la o singură clipă de atenție, *Cinci, cinci și jumătate* – în care un adolescent trăiește o poveste de dragoste imaginară, și este fericit fiind în posesia unui certificat de căsătorie fals –,

²³ *Poetica Argoului unor „Băieți De Gașcă”, marca Dan Lungu*, articol publicat în cadrul Conferinței Internaționale Lexic Comun/Lexic Specializat (Ediția a XI-a), 2018.

De-a întunericul, în care este înfățișată lumea copiilor lăsați atât de mult singuri acasă, încât se simt orfani, chiar dacă au părinți în viață, cu care locuiesc în aceeași casă, ș.a.

Citind textul lui Dan Lungu, putem spune că avem de-a face cu un exemplu de artă nonfigurativă, limbajul în sine devenind miza întregii creații. Marius Chivu, cel mai recent antologator al prozatorului, utilizează metafora rădăcinii de plantă pentru a descrie proza scurtă a lui Dan Lungu. Acesta sugerează că proza scurtă este cea care îl redescoperă pe Dan Lungu, fiind considerată și cea mai rezistentă parte a operei sale, asemenea rădăcinii unei plante, pentru că de acolo își extrage energia creativă.²⁴ Separarea prozei scurte de romane este dificilă, autorul părând că scrie aceeași carte, reconfigurată perpetuu: „Există mici incidente sau amănunte, de o natură aparte, care funcționează ca adevărate macazuri. Care depășesc stadiul de imperfecțiuni ale unei realități ce se regenerează și se transformă în fisuri, prin care poți vedea hăul sau posibilitatea unei alte realități. Mă interesează detaliile care destabilizează echilibre, tulbură suprafețe, poticnelile sau tusea care desvrăjesc discursuri, pâlpâirile care subminează involuntar lumi și ne obligă să o luăm de la capăt cu întrebarea «cine suntem?»». Există un punct în care realitatea basculează în iluzie, în care deciziile ies din rutina cotidiană, sunt trădate, rămân fără obiect.»²⁵

Capitolul al IV-lea, intitulat *(Re)compuneri discursiv-narative ale realului în romanele lui Dan Lungu*, pornește în demersul de analiză al corpusului de texte selectate de la afirmația lui Alex Goldiș: „Romanul lui Dan Lungu e o foarte bună narațiune socială, care exploatează parodic *clash*-urile mentalitare ale lumii de azi. Fie că ele sunt înțelese temporal (ca raport între lumea comunistă și cea postrevoluționară, în *Sînt o babă comunistă!*) sau geografic-politic (ca opoziție între lumea occidentală și cea autohtonă, în *Fetița care se juca de-a Dumnezeu*), contradicțiile societății românești sunt expuse de Dan Lungu cu o inteligență a surprinderii detaliilor simptomatice ieșită din comun.»²⁶

Așadar, în subcapitolul **IV.1. *Raiul găinilor – ficționalizarea faptului divers și recompunerea realității ca istorie (re)povestită***, se demonstrează cum Dan Lungu gradează exemplar tensiunea epicului, făcând, din istoria nimicului, o istorie a suspansului ficțional,

²⁴ Marius Chivu, *Viață cu amănuntul*, *Dilema Veche*, nr. 822, 21-27 noiembrie 2019, disponibil la adresa <https://dilemaveche.ro/sectiune/la-zi-in-cultura/carte/viata-cu-amanuntul-628960.html>.

²⁵ Bogdan Crețu, *Pîlpîiri speculative*, *Observator Cultural*, Nr. 952, 21.12.2018.

²⁶ Alex Goldiș, *Satul glocal*, *Vatra*, nr. 1-2, 11 aprilie 2019.

amestecând, în țesătura faptului divers, senzaționalul și catastroficul, deopotrivă. Romanul *Raiul găinilor - fals roman de zvonuri și mistere*, apărut în anul 2004, la editura Polirom, și ajuns la a treia ediție în anul 2010, a fost, de fapt, primul mare succes literar al lui Dan Lungu, volumul fiind timp de patru luni în topul vânzărilor, iar ediția în limba germană fiind declarată în Germania, în decembrie 2007, cartea lunii. *Raiul găinilor* a fost cartea care l-a propulsat pe Dan Lungu în lumea literară românească și internațională. Mircea Iorgulescu, cel care a scris prefața romanului *Raiul găinilor*, apreciază că „Dan Lungu construiește în *Raiul găinilor* o metaforă epică în totul comparabilă cu aceea cinematografică propusă de Emir Kusturica în memorabila viziune a subteranei din *Underground*. Romanul, cu dezolanta, sordida și atrocea lui lume captivă în tunelul fără sfârșit al tranziției, marchează un moment în proza românească de astăzi și deopotrivă în evoluția autorului însuși, care trece de la exercițiile de provocare din cărțile lui de până acum la o viziune a cărei violență satirică e dublată de o nesfârșită compasiune.”²⁷

Cu *Raiul găinilor*, Dan Lungu introduce cititorul într-o lume uitată, o lume a fostului lagăr comunist, pe o stradă delimitată de o râpă a gunoaielor și ruptă de un oraș abia întrezărit, un loc periferic în care nu se întâmplă nimic, o stradă cu miros de gunoaie, dar cu nume botanic – Strada Salcânilor – o metaforă a României postdecembriste. Pe această stradă se consumă, totuși, niște destine cu relevanță deosebită pentru întreg spațiul românesc postdecembrist. Strada Salcânilor are un statut narativ și ficțional aparte, căci poate reacționa ca un singur om, de aceea putem s-o considerăm, fără teamă de a greși, un personaj în sine. Aici, pe această stradă, toate poveștile lui nea Mitu de la *Tractorul Șifonat* sunt de mare actualitate și sunt ascultate cu interes, pentru că toată lumea se identifică în ele. La *Tractorul Șifonat* se discută despre orice și oricine, orice fapt divers devine un eveniment de comentat, dar nu orice fapt divers poate fi o știre de impact pentru comunitatea bețivilor. Oamenii obișnuți ai acestui spațiu devin personajele stranii și ciudate ale romanului – Milica, nea Mitu, Relu Covaliuc, Vera Socaliuc, Costel Spătaru, Aurora Spătaru –, sunt mici vedete ale comunității din care fac parte, prin intermediul cărora Dan Lungu își poate permite să construiască, din resursele vieții ale lumii postcomuniste, un limbaj artistic care adună laolaltă, și coordonează într-o sinteză stilistică nemaîntâlnită, toate registrele, de la stilul administrativ, literar, publicistic la cel licențios, argotic, multe dintre figurile de stil

²⁷ <https://polirom.ro/ego-proza/1541-raiul-gainilor-fals-roman-de-zvonuri-si-mistere.html>.

fiind preluate din bancurile din perioada comunistă, pe care și le spuneau oamenii pe la colțuri de stradă, sau pe la cozile insuportabile pentru alimente de primă necesitate.

Raiul găinilor este un roman greu de povestit. Faptul că nu se poate povesti ușor demonstrează că nu în epică stă centrul de greutate al romanului, ci mai degrabă în felul în care este construită narațiunea romanescă. Personajele acestui roman sunt niște oameni oarecare, surprinși în situații pline de umor, principala metodă de a le da viață fiind, de cele mai multe ori, caricatura.

În subcapitolul *IV.2. Sînt o babă comunistă! - de la „optimismul pe bigudiuri” la retrospectiva comunismului* se analizează romanul *Sînt o babă comunistă!*, apărut pentru prima dată în anul 2007, la editura Polirom. Romanul se află, în prezent, la a cincea ediție, dintre care una aniversară.²⁸ La nivel internațional, romanul se bucură de traduceri în peste cincisprezece limbi, fiind, după spusele autorului, într-un interviu acordat lui Ionuț Baias, „un roman care a prins multe oportunități, un roman norocos, care a rezonat cu publicuri foarte diferite și cu profesioniști din cele mai diferite zone ale artelor”.²⁹

Apartenența la comunism este cheia de boltă, sursa tuturor ambiguităților morale din romanul lui Dan Lungu, după cum mărturisește prozatorul însuși într-un interviu: „În primul rând am vrut să înțeleg. Să înțeleg fără să fiu nedrept, fără să judec cu lipsă de măsură. Să înțeleg fără să legitimez atrocități și crime. E complicat, e ca mersul pe sârmă”³⁰.

Semnificațiile construite prin romanul *Sînt o babă comunistă!* circulă în toată proza lui Dan Lungu, dat fiind faptul că personajele care le poartă sunt, ele însele, reprezentative pentru întreg spațiul postdecembrist românesc, așa cum îl regăsim în toate romanele acestui scriitor. În fond, „baba comunistă” care vrea să-și salveze trecutul, să înceapă o nouă afacere în vechiul atelier comunist dat la casat, se comportă ca un Don Quijote care luptă cu niște arme de tinichea împotriva răului universal, în numele unui ideal nostalgic, al unei umanități de altădată. Există o

²⁸ „Este vorba despre o ediție ilustrată cu imagini din spectacolele montate după carte și din cele două filme, unul artistic și altul documentar, dar, mai mult decât atât, cu intervenții ale multora dintre cei care au contribuit la succesul cărții – traducători, regizori, actori, manageri culturali ș.a.m.d.” Interviul realizat de Ionuț Baias, *Cât se mai citește în România: „Statisticile sunt din ce în ce mai negre”*, 24 septembrie, 2022, disponibil la adresa <https://www.hotnews.ro/stiri-cultura-25806371-cat-mai-citeste-romania-statisticile-sunt-din-mai-negre-interviu-scriitorul-dan-lungu.htm>.

²⁹ Ionuț Baias, art.cit.

³⁰ Interviul realizat de Cati Lupașcu, *Dan Lungu, scriitorul care a dat o nouă dimensiune succesului. Cioplitorul de povești*, revista cariere.ro, 20 decembrie 2022, disponibil la adresa <https://revistacariere.ro/leadership/work-life-choices/dan-lungu-scriitorul-care-a-dat-o-noua-dimensiune-succesului-cioplitorul-de-povesti/>.

neașteptată senzație de viață autentică care răzbate din carte, ca și când propozițiile au viață, sau își iau energia din afara lor. Umorul, debordant la fiecare sintagmă, adâncește textul, îl face mai complex, dându-i o nouă dimensiune – alta decât cea strict factuală. O altă trăsătură relevantă a acestei prozei este faptul că romanul, la (orice) nouă relectură, își păstrează prospețimea, simți că îl citești iar, pentru prima oară. Această senzație se justifică, printre altele, și prin consistența narativă, prin profunzimea epicii. Dimensiunea de metaroman a scriiturii aduce în discuție și problema raportului dintre realitate – aceea văzută prin ochii lui Dan Lungu, desigur – și ficțiune. Realitatea trăită de Mica – protagonistă romanului –, este ușor distopică, ca și cum personajul ar trăi într-o bulă de cristal pentru că nimeni nu o înțelege, nici măcar fiica ei, care nu știe ce să creadă despre nostalgia mamei ei după comunism.

„Optimismul pe bigudiuri” denumește, în acest context, o specie inefabilă de umor. Expresia îi aparține Micăi și nu poate fi înțeleasă decât de cei care au trăit în epoca Ceaușescu. Tema este de mare actualitate și, după cum remarcă Dan Lungu – este colectivă, ceea ce-i dă un plus de obiectivitate. Obiectivitatea se asociază, aici, autenticității – în sensul că scriitorul (se) „joacă” (de-a) acest personaj și devine un histrion al derutelor biografice ale Micăi, urmărind-o în toate momentele ei intime. „Baba comunistă” trebuie înțeleasă ca o personalitate în derută³¹, care încearcă să-și găsească echilibrul într-o perioadă de criză. Femeia, care simte o nostalgie paradoxală pentru (lumea dirijată de) un dictator, este, de fapt, o expresie absurdă a unei mutații profunde, petrecute în adâncimea unei ființe umane, cu relevanță pentru o întreagă generație de români. De altfel, comentându-și romanul, scriitorul afirmă: „*Baba comunistă* este emblematică pentru nostalgia paradoxală după o perioadă dificilă din istoria noastră, pentru perdanții postcomunismului, pentru dezamăgiții perioadei de tranziție. În acest sens, experiența ei sintetizează un tip de emoție și de raportare la trecut care a marcat tot Estul Europei după căderea dictaturilor. În același timp, întruchipează sinceritatea, frământările identitare oneste și privirea nuanțată asupra trecutului recent, fără a încerca să justifice ceea ce e de nejustificat. Este o persoană simplă, dar relevantă. Cartea are un ecou teribil în rândul tuturor generațiilor și la toate orientările ideologice, fiindcă, zic eu, este profund umană și echilibrată. Apoi mai are ceva acest

³¹ Mihaela Ursa, *Baba comunistă c'est moi!*, revista *Apostrof* a Uniunii Scriitorilor din România, Anul XVIII, nr. 6, p. 28.

roman: o puternică convertibilitate în diverse ramuri ale artei, de la film la teatru și balet, ceea ce a făcut ca personajul principal să se bucure de o mare popularitate, nu numai de cea a publicului cititor”³².

Subcapitolul *IV.3. Cum să uiți o femeie – și jocurile narative ale memoriei* analizează romanul apărut în anul 2009, la editura Polirom, din dorința mărturisită a scriitorului de a se dezintoxica de comunism:³³ „Am tot avut obsesia unui roman de dragoste. E o idee veche. Am fost bucuros că am scăpat de romanele despre comunism, ca să mă pot întoarce la un roman de dragoste. Romanul acesta, *Cum să uiți o femeie*, nu e chiar ceea ce am vrut eu, eu am vrut un roman sută la sută de dragoste, iar ce a ieșit este jumătate de dragoste, jumătate despre dragoste.”³⁴ A ieșit, până la urmă, „în primul rând, un roman despre memorie: ce se întâmplă cu memoria și cum se restructurează în cazul unei fracturi biografice sentimentale. Lucrurile nu sunt foarte tranșante, [...] sunt alunecoase, subtile, nuanțate.”³⁵ Pe lângă tema principală a cărții, scriitorul abordează și zona neoprotestantismului, pentru a cărei configurare în roman a fost nevoit să se documenteze în mod special. Chiar și așa, prozatorul afirmă: „Dar îmi place cum a ieșit structura, e ca o panglică Moebius.”³⁶ Mai mult, „într-o oarecare măsură, descriu în carte propriile mele senzații, pe care le-am avut când m-am întâlnit prima oară cu neoproteștanți. Acum 10 ani, când am intrat într-o asemenea comunitate, am fost șocat. Senzațiile din carte sunt senzațiile mele de acum 10 ani.”³⁷

După cum spune editorul, romanul *Cum să uiți o femeie* este o carte plină de „umor și fantezie dezlănțuită”,³⁸ „o carte despre dizolvarea mizantropiei și recucerirea inocenței, despre toleranță, despre cum se poate vorbi despre Dumnezeu în ziua de azi.”³⁹ Protagonștii romanului, Andi și Marga, sunt tineri jurnaliști care lucrează la redacția aceluiași ziar, dintr-un

³² Interviu realizat de Sever Gulea, *Dan Lungu: Cred că dușmanul reușitelor este stresul, nu lenea contemplativă*, bloglibris.ro, 29 iunie 2022, disponibil la adresa <https://blog.libris.ro/2022/06/29/dan-lungu-cred-ca-dusmanul-reusitelor-este-stresul-nu-lenea-contemplativa/>.

³³ <https://blog.libris.ro/2022/06/29/dan-lungu-cred-ca-dusmanul-reusitelor-este-stresul-nu-lenea-contemplativa/>.

³⁴ Interviu realizat de Ovidiu Șimonca, *Să-ți amintești de o femeie, ca s-o uiți*, Observator Cultural, Nr. 469, din 9.04.2009, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/sa-ti-amintesti-de-o-femeie-ca-s-o-uiti/>.

³⁵ Ovidiu Șimonca, art.cit.

³⁶ <https://www.cartepedia.ro/carte/carte/dan-lungu/cum-sa-uiti-o-femeie-editia-206514.html>.

³⁷ Ovidiu Șimonca, art.cit.

³⁸ În Lire, preluat de Matei Vișniec, 25 februarie 2013, RFI.ro - In Lire <https://www.cartepedia.ro/carte/carte/dan-lungu/cum-sa-uiti-o-femeie-editia-206514.html>.

³⁹ <https://www.cartepedia.ro/carte/carte/dan-lungu/cum-sa-uiti-o-femeie-editia-206514.html>.

orășel de provincie. Cei doi s-au cunoscut la o petrecere, într-o împrejurare ciudată, iar în prezent locuiesc împreună de un an și jumătate. Cu toate că, după cum se pare, lucrurile merg bine între ei, într-o zi Marga dispare, lăsând doar un bilet de adio. Fără a avea, pentru această decizie a Margăi, o explicație cât de cât rațională, Andi apelează la tot felul de strategii pentru a o uita. Viața lui Andi devine din ce în ce mai complicată și datorită faptului că întâlnește un grup de neoprotestanți. Finalul romanului nu este neapărat fericit, ci doar altfel decât, poate, ne-am fi așteptat. Căci, din păcate, Andi nu o poate uita pe Marga – așa cum scriitorul însuși afirmă, „a uita nu înseamnă că a dat *delete* și a scos din cipuri o informație. A uita înseamnă, în cazul lui Andi, a scăpa de o obsesie, a ieși de sub fascinația unei femei care îl urmărește, a se simți liber. La sfârșit, el se simte liber.”⁴⁰

Având în vedere că Marga este absentă din toată cartea, relația ei cu Andi desfășurându-se doar în memoria capricioasă a lui Andi, Dan Lungu consideră că ceea ce ar trebui să rămână în mintea cititorului din relația lor, este „o lecție despre insuportabila ușurătate a ființei, cum ar spune Kundera. Sau o mărturie despre iraționalitatea relațiilor dintre oameni. Ele nu sunt foarte clare, raționale. Noi le învelim în tot felul de convenții, le categorisim, dar fundamentul lor este pur irațional. N-am înțeles niciodată cum doi oameni absolut străini se întâlnesc, stau un pic împreună și după aceea se căsătoresc. Incredibil: doi oameni care nu s-au cunoscut niciodată se întâlnesc și se căsătoresc. Mi se pare profund irațional tipul ăsta de întâlnire.”⁴¹

Și acest roman mustește de oralitate, caracter dramatic, mărci și semne ale fantasticului, după cum foarte evident este, din nou, histrionismul autorului, care (se) joacă (de-a) toate personajele.

În mod cu totul neobișnuit, aici un accent deosebit cade pe *memoria* personajelor. Numai așa se explică o cantitate însemnată de amintiri prezente în text, multe dintre ele venind din zona copilăriei personajelor, deseori cu un impact traumatic. Am putea vorbi despre o adevărată (artă) poetică a memoriei, care s-ar putea numi *mimesis of remembering*, o denumire perfect justificată pentru arta naratologică care se centrează pe memorie și pe capacitățile estetice și recuperatorii ale *flash back*-urilor, sau chiar ale introspecției. De altfel, *Cum să uiți o femeie* nu este titlul unui roman obișnuit, ci este un titlul mnestic (termenul mnestic are legătură cu aspecte legate de memorie, amintire), în litotă, care spune de fapt altceva – cum să uiți o femeie iubită care nu se poate uita? Sau, mai precis – cum să supraviețuiești unei uitări imposibile? Există, în acest

⁴⁰ Ovidiu Șimonca, art.cit.

⁴¹ *Ibidem*

roman, niște reflecții paradoxale asupra memoriei, de-o intensitate lirică neașteptată, chiar dacă personajul principal este un ziarist de provincie, fără prea multe studii, un tip care comunică preponderant într-un jargon de redacție. În ciuda acestui narator cu o cultură limitată, Dan Lungu realizează, prin vocea lui și prin filtrul gândirii acestuia, pagini de cu caracter reflexiv evident, și de adevărată poezie a sufletului.

Subcapitolul *IV.4. Fetița care se juca de-a Dumnezeu – de la (de)(re)construcția realității la un Bildungsroman à rebours*, pornește în demersul de analiză al corpusului de texte selectate de la afirmația lui Alex Goldiș: „Romanul este o carte ce abordează o problemă din nefericire foarte actuală, și anume traumele produse în rândul familiilor care trăiesc drama despărțirii, când părinții aleg să meargă să muncească în străinătate lăsându-și copiii acasă. Este un roman ambițios și din punct de vedere al compoziției, pentru că alternează planurile evenimentelor și perspectivele narrative. O carte puternică, de o tulburătoare autenticitate, care reușește să dozeze fericit lirismul și analiza psihologică.”⁴²

Faptul că majoritatea personajelor din acest roman sunt feminine, i-a oferit prozatorului oportunitatea de a intra în pielea acestora prin diferite tipuri de discurs, pe care le-a redat convingător, polifonia romanului fiind văzută ca pluralism al vocilor: „Fără îndoială, limbajul e o cale de acces către interioritatea personajelor, către psihologia și statutul lor social, ceea ce înseamnă că poate ilustra un punct de vedere asupra lumii. Pe de altă parte, a intra în pielea personajului înseamnă, din punctul meu de vedere, mult mai mult și asta nu se poate face decât cu ajutorul empatiei. În absența acesteia din urmă, nu obținem decât caricaturi, profile schematizate. Emoțiile, gândurile, modurile de a reacționa, atitudinile, valorile și nu în cele din urmă limbajul formează un tot, care are clivajele lui, dar e funcțional. Cu ajutorul empatiei poți avea o percepție asupra acestui întreg. [...] Pe mine mă ajută mult empatia, care e un fel de imaginație afectivă. Până la urmă, cred că a intra convingător în pielea personajelor e o fațetă a talentului de prozator. În poezie, talentul arată cu totul altfel.”⁴³

De această dată ne aflăm în fața unui „roman social, bine documentat și interesant prin problematica în sine, prin faptul că reconstituie în literatură fenomenul emigrației românești (cu

⁴²Alex Goldiș, *Satul glocal*, revista Vatra, nr. 1-2, 11 aprilie 2019, articol disponibil la adresa <https://revistavatra.org/2019/04/11/alex-goldis-satul-glocal/>.

⁴³ Interviu realizat de Alina Purcaru, *Pentru mine, Fetița... este în primul rând un roman despre copilărie*, Observator Cultural, Nr. 753, 19.12.2014, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/pentru-mine-fetita-este-in-primul-rind-un-roman-despre-copilărie/>.

toate implicațiile sale asupra familiilor rămase acasă), al românilor în căutare de locuri de muncă și câștig de bani în străinătate, la începutul anilor '90.”⁴⁴

Se poate vorbi, în acest roman, și despre un histrionism intern, de conținut, pentru că histrionismul devine tema literară implicată a izolării și însingurării unei fetei rămase fără mamă, acasă. În ciuda tuturor dulciurilor pe care le primește, atât de frumos ambalate în pachetele trimise acasă, ajunse cu autocarele Atlasib, fetița își imaginează un „joc de-a Dumnezeu” care, în esență, este o formă de histrionism ce poate avea – și are – urmări periculoase pentru copil.

Ca formulă, romanul are un evident caracter dramatic – este plin de gesturi, fizionomii în mișcare și decoruri, fiind conceput ca o piesă imensă de teatru în care regizor este acest copil lăsat singur acasă, care se joacă de-a Dumnezeu. Fetița reușește să ajungă singură în locuri periculoase, cum ar fi, de exemplu, acoperișul unui bloc. Totul este un joc, dar acest joc se poate transforma într-o tragedie. „Jocul de-a Dumnezeu” este un mod de a privi și înțelege lumea, așa cum numai un copil știe să o facă, într-un mod cu totul și cu totul ludic, naiv și metaforic.

Tehnica narativă din acest roman contrapunctează secvențe din universul mamei și universul fetei, care tânjește după ea. Capitolele sunt marcate prin numere – unu, doi, trei... o clipă, tocmai pentru a marca faptul că un capitol este al fetei, iar următorul este al mamei.

Existența Rădiței este emblematică pentru acest oraș, și pentru o întreagă generație de copii lăsați singuri acasă, orfani – stăpâni peste o lume în care bunicii nu se mai pot deplasa. Este o țară a copiilor fără părinți, o adevărată apocalipsă a orfanilor, absurdă, dar autentică și vie.

Finalul, de o realitate crudă, confiscă tot ce s-a întâmplat până atunci în roman – totul devine inutil, zadarnic, absurd, iar amănuntele care păreau semnificative revin acum în atenție cu un alt sens. Practic, totul este redus la zero – munca, izolarea, rezistența Letiției Cosoi în Italia, pentru a face rost de banii necesari supraviețuirii întregii familii, devin complet inutile, toată așteptarea fetei, tot jocul acesta de-a speranța, încercarea de a strânge bănuții de înghețată ca să plece în Italia, să-și vadă mama, tot jocul iluziilor pe care îl trăiește când vede o femeie pe stradă semănând perfect cu mama ei, totul se dovedește zadarnic. Totul este deconstruit și reconstruit, permanent, iar puterea gândului și toată energia acestei fetei sunt pur și simplu zadarnice. Basmul tragic, în fond, care o are drept protagonistă pe această fetiță profund nefericită, este completat de un inedit Bildungsroman – cu toate sensurile răsturnate, un roman de formare și

⁴⁴ Adina Nițoiu, *Mizele sociale ale romanului*, Observator Cultural, Nr. 761, 27.02.2015, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/mizele-sociale-ale-romanului/>.

educație care se izbește de un adevăr cumplit. După experiența de la finalul romanului, „fetița care se juca de-a Dumnezeu” nu va mai fi niciodată copil, ci un suflet traumatizat pe viață.

Rădița din *Fetița care se juca de-a Dumnezeu* este cea mai complexă „păpușă” creată vreodată în literatura română – niciodată un copil nu a putut deveni un personaj atât de complex ca protagonistul acestui roman. Întrebat dacă Rădița există în realitate, dacă a avut o „Rădiță” în familie, Dan Lungu a declarat, într-un interviu, că nu a avut o Rădiță în familie, dar și-a dorit dintotdeauna un narator copil, care să observe lumea mai bine. Rădița este un pariu literar – adică rezultatul unui experiment literar și profund uman.⁴⁵

Demersul nostru de cercetare propune, în sinteză, o perspectivă integratoare și coerentă asupra prozei literare a lui Dan Lungu, bazată pe un algoritm de analiză complex, menit să acopere toate compartimentele și particularitățile acesteia, în sensul flexibilității și al unui itinerar analitic susceptibil de a fi extins, cu folos, asupra tuturor operelor literare în proză ale acestui scriitor pe care îl considerăm cu deosebire reprezentativ pentru dinamica spațiului literar românesc actual.

⁴⁵ Dan Lungu alături de poetul sibian Radu Vancu, la o întâlnire cu cititorii la librăria Humanitas, Sibiu, în Capital Cultural, 31.01.2017, disponibil la adresa <https://capitalcultural.ro/dan-lungu-ca-scriitor-ai-o-realitate-foarte-complicata-jurul-tau/>.

Bibliografie

Corpus de texte – Dan Lungu

În volume:

1. Lungu, Dan, *Băieți de gașcă* (proză scurtă), Editura Polirom, 2005
2. Lungu, Dan, *Cheta la flegmă* (proză scurtă), Editura OuTopos, Iași, 1999
3. Lungu, Dan, *Cum să uiți o femeie* (roman), Editura Polirom, 2009
4. Lungu, Dan, *Fetița care se juca de-a Dumnezeu*, Editura Polirom, Iași, 2016
5. Lungu, Dan, *În iad toate becurile sînt arse*, Editura Polirom, Iași, 2011
6. Lungu, Dan, *Pâlpii*, Editura Politom, Iași, 2018
7. Lungu, Dan, *Părul contează enorm*, Editura Polirom, Iași, 2019
8. Lungu, Dan, *Proza cu amănuntul* (proză scurtă), Editura Cronica, Iași, 2003
9. Lungu, Dan, *Raiul găinilor (fals roman de zvonuri și mistere)*, Editura Polirom, 2004
10. Lungu, Dan, *Sînt o babă comunistă* (roman), Editura Polirom, 2007 (tradus în limba germană de Jan Cornelius sub titlul „Die rote Babuschka”)
11. Lungu, Dan, *Șoferul din Oz*, Editura Polirom, Iași, 2022
12. Lungu, Dan, *Vlogger la 13 ani sau Buncărul cu bunătăți trăsnite*, Editura Polirom, Iași, 2021

Volume publicate în alte limbi

1. Lungu, Dan, *Das Hühnerparadies*, Residenz Verlag, 2007
2. Lungu, Dan, *Je suis une vieille coco*, Editions Jacqueline Chambon, 2008
3. Lungu, Dan, *Kokosji raj*, Apokalipsa, 2007
4. Lungu, Dan, *Le paradis des poules*, Editions Jacqueline Chambon, 2005

5. Lungu, Dan, *Pas question de Dracula*, Non-lieu (împreună cu Florin Lăzărescu și Lucian Dan Teodorovici), 2008

Articole și studii în reviste:

1. Lungu, Dan, *Despre condiția literaturii în socialismul real*, în *România literară*, nr.51-52/2000
2. Lungu, Dan, *Ghici cine se supără primul?* (film sociologic în patru părți), in *Via București* (instalații, performance), Editura Galeriei „Eforie”, București, 2000
3. Lungu, Dan, *Literatura româna scrisă de evrei ca joc între experiența de viață și spațiul estetic de distincție*, în *Vatra*, nr.10/11, 2000
4. Lungu, Dan, *Maniheismul sau despre îngerul de-căzut în politică*, în *Hyperion*, nr. 1-2 / 1995
5. Lungu, Dan, *O reconstrucție calitativă a vieții literare ieșene (2)*, în *Timpul*, nr. 1 (59) / 1999
6. Lungu, Dan, *O reconstrucție calitativă a vieții literare ieșene (1)*, în *Timpul*, nr. 5-12 (58) / 1998
7. Lungu, Dan, *Oglinda lui Sfez*, prefață la *Simbolistica politică* de Lucien Sfez, Editura Institutul European, 2000
8. Lungu, Dan, *Postmodernism, România, postmodernitate*, în *Amphion*, nr.3, 2000
9. Lungu, Dan, *Postmodernismul și modelul Universului expansionist*, în *Cuvântul*, nr. 6 / 1996
10. Lungu, Dan, *Repere ale conceptului de strategie*, în *Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași* (serie nouă), *Sociologie-Politologie*, Tom II-III, 1998-1999
11. Lungu, Dan, *Scenariul întoarcerii la origini*, în *Convorbiri literare*, nr. 6 / 1996

12. Lungu, Dan, *Scenariul milenarist / mesianic / soteriologic și profetic / eschatologic*, în Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași (serie nouă), Sociologie-Politologie, Tom II-III, 1998-1999
13. Lungu, Dan, *Schița pentru studiul cenzurii în comunism*, în Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași (serie nouă), Sociologie-Politologie, Tom IV-V, 2000-2001
14. Lungu, Dan, *Scriitorul, personajul și socialismul real*, în România literară, nr.10/2001
15. Lungu, Dan, *Tentația identității*, în Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași (serie nouă), Sociologie-Politologie, Tom II-III, 1998-1999

Anchetă:

1. Lungu, Dan, *Contextul postcomunist al modernizării rurale: ancheta socio-demografică în comunele Țutora și Stolniceni-Prăjescu*, Editura Eurocart, Iași, 2000

E-book:

1. Lungu, Dan, *CARTOGRAFII ÎN TRANZIȚIE. Eseuri de sociologia artei și literaturii*, Editura Liternet, 2003
2. Lungu, Dan, *Eșecul criticii literare românești actuale*, de Cristina Nemerovschi (Morgothya), postat la 22.12. 2011, [2011 - https://egophobia.ro/?p=8039](https://egophobia.ro/?p=8039)
www.egophobia.ro e-revista EgoPHobia

Interviuri:

1. *** *Carnet de scriitor, Dan Lungu*, Bucureștiul Cultural - nr. 98, Revista 22, 29.09.2010, disponibil la adresa <https://revista22.ro/bucurestiul-cultural/bucurestiul-cultural-nr-98-carnet-de-scriitor>, accesat la 20.11.2019
2. *** *Ceea ce sunt astăzi, datorz în bună parte profesorilor mei, care au avut răbdarea să mă descopere și să mă încurajeze*, articol apărut în botosaneanul.ro, la data de 22 mai 2022, disponibil la adresa <https://botosaneanul.ro/top-news/dan-lungu-la-botosani- ceea-ce-sunt->

[astazi-datorez-in-buna-parte-profesorilor-mei-care-au-avut-rabdarea-sa-ma-descopere-sa-ma-incurajeze-galerie-foto/](#), accesat la 5.09.2022

3. *** *Dan Lungu explică de ce a intrat în politică: Cred că pot contribui la schimbarea lucrurilor*, publicat în Ziarul de Iași, la 9.11.2016, disponibil la adresa <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/dan-lungu-explica-de-ce-a-intrat-in-politica-cred-ca-pot-contribui-la-schimbarea-lucrurilor--144011.html>, accesat 2.04.2021
4. *** *Dan Lungu s-a lecuît de politică*, interviu apărut în ziaruldeiasi.ro, la 16.05.2022, disponibil la adresa <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/dan-lungu-s-a-lecuit-de-politica-a-am-resimtit-cenzura-implicita-a-propriului-partida--323342.html>, accesat la 8.10.2022
5. *** *Dan Lungu, scriitor,,Toată vara stăteam prin copaci pe malul Prutului*”, interviu publicat în Adevărul.ro, la 29.03.2012, actualizat la 8.08.2022, disponibil la adresa <https://adevarul.ro/stiri-externe/republica-moldova/dan-lungu-scriitor-toata-vara-stateam-prin-1233330>, accesat la 29.05. 2018
6. *** Interviul „*Ca să rămâi viu, trebuie din când în când să te reinventezi*”, by Agenția de carte, 17 aprilie 2011, disponibil la adresa <https://www.agentiadecarte.ro/2011/04/%e2%80%9cca-sa-ramai-viu-trebuie-din-cand-in-cand-sa-te-reinventezi%e2%80%9d.html>, accesat la 19.10.2018
7. *** *Interviul cu Dan Lungu scriitor, manager FILIT*, interviu publicat în Adevărul.ro, disponibil la adresa, <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/interviul-dan-lungu-scriitor-manager-filit-la-1635418.html>, accesat la 10.10.2022
8. *** interviu cu scriitorul Dan Lungu, *Discursul despre satul românesc a fost profund ideologizat*, Dilema Veche, 23.04.2019, disponibil la adresa <https://dilemaveche.ro/sectiune/la-zi-in-cultura/carte/discursul-despre-satul-romanesc-a-fost-profund-627294.html>, accesat la 17.07.2020
9. Baias, Ionuț, *Cât mai citește România. Statisticile sunt din ce în ce mai negre*, articol apărut la 24 septembrie 2022, disponibil la adresa <https://www.hotnews.ro/stiri-cultura->

[25806371-cat-mai-citeste-romania-statisticile-sunt-din-mai-negre-interviu-scriitorul-dan-lungu.htm](https://www.cuzanet.ro/25806371-cat-mai-citeste-romania-statisticile-sunt-din-mai-negre-interviu-scriitorul-dan-lungu.htm), accesat la 21.05.2023

10. Cârstean, Svetlana, *Între imaginație și rigoare*, Observator Cultural - numărul 99, ianuarie 2002, disponibil la adresa [Între imaginatie si rigoare \(I\). Interviu cu Dan LUNGU](#), accesat la 12.08.2020
11. Cârstean, Svetlana, *Între imaginație și rigoare*, Observator Cultural – numărul 100, 2002, disponibil la adresa [Între imaginatie si rigoare \(II\). Interviu cu Dan LUNGU](#), accesat la 17.07.2020
12. Codru, Raluca, *Dan Lungu: „Creierul scriitorului lucrează mereu”*, Cuzanet, 22 martie 2009, disponibil la adresa <https://www.cuzanet.ro/interviu/interviu-cu-dan-lungu-creierul-scriitorului-lucreaza-mereu.html>, accesat la 17.07.2020
13. Constantinescu, Silviu D, *Succesul este un fenomen social, nu neapărat literar*, Suplimentul de Cultură, Nr. 774, din 23 mai 2022, disponibil la adresa <https://suplimentuldecultura.ro/author/246/>, accesat la 19.01.2023
14. Constantinescu, Silviu D., *Interviu cu scriitorul Dan Lungu – „Succesul este un fenomen social, nu neapărat literar”*, Suplimentul de Cultură, nr. 774, din 23 mai, 2022, disponibil la adresa <https://suplimentuldecultura.ro/37903/interviu-cu-scriitorul-dan-lungu-succesul-este-un-fenomen-social-nu-neaparat-literar/>, accesat la 26.07.2022
15. Cristea-Enache, Daniel, *Am fost fascinat de limba vorbită de mutanții ruralo-urbani ai comunismului*, Atelier LiterNet, 19 decembrie 2011, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/11548/Dan-Lungu-Daniel-Cristea-Enache/Am-fost-fascinat-de-limba-vorbita-de-mutanții-ruralo-urbani-ai-comunismului.html>, accesat la 26.07.2022
16. Cristea-Enache, Daniel, *Aveam sentimentul că pierd timp și respire praf*, Atelier LiterNet, 5 decembrie, 2011, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/11515/Dan-Lungu-Daniel-Cristea-Enache/Aveam-sentimentul-ca-pierd-timp-si-respir-praf.html>, accesat la 8.08.2020

17. Cristea-Enache, Daniel, *Din fericire, viața este mai blândă cu noi, scriitorii, decât criticii literari*, Atelier LiterNet, 29 decembrie, 2011, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/11573/Dan-Lungu-Daniel-Cristea-Enache/Din-fericire-viaata-este-mai-blinda-cu-noi-scriitorii-decit-criticiei-literari.html>, accesat la 4.09. 2020
18. Cristea-Enache, Daniel, *Într-un singur an am câștigat patru genți diplomat, de diverse mărimi și două culori, negru și maro*, Ziarul de Duminică, 23 noiembrie 2012, disponibil la adresa, <https://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/dan-lungu-intr-un-singur-an-am-castigat-patru-genti-diplomat-de-diverse-marimi-si-doua-culori-negru-si-maro-de-daniel-cristea-enache-10344317>, accesat la 30.06.2021
19. Cristea-Enache, Daniel, *Iubitorul de literatură e specia, restul suntem subspecii*, Atelier LiterNet, 12 decembrie, 2011, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/11530/Dan-Lungu-Daniel-Cristea-Enache/Iubitorul-de-literatura-e-specia-restul-sintem-subspecii.html>, accesat la 30.06.2021
20. Cristea-Enache, Daniel, *Zărești printr-o fereastră un interior cald. Aici se cuibărește Crăciunul*, Atelier LiterNet, 26 decembrie, 2011, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/11569/Dan-Lungu-Daniel-Cristea-Enache/Zaresti-printr-o-fereastra-un-interior-cald-Aici-se-cuibareste-Craciunul.html>
21. Cucuteanu, Radu, *Interviu cu scriitorul Dan Lungu, O legislație stufoasă și ambiguă paralizează inițiativa managerilor culturali*, Suplimentul de cultură - numărul 547, 12 decembrie, 2016, disponibil la adresa [Interviu cu scriitorul Dan Lungu: „O legislație stufoasă și ambiguă paralizează inițiativa managerilor culturali“](#), accesat la 23.08.2020
22. Ernu, Vasile, *Gustul amar cu care scriitorul a rămas după mandatul de senator USR. O experiență în anticamera ratării*, publicat în libertatea.ro, la 15 mai 2022, disponibil la adresa <https://www.libertatea.ro/lifestyle/interviu-gustul-amar-cu-care-scriitorul-dan-lung-a-ramas-dupa-mandatul-de-senator-usr-o-experienta-in-anticamera-ratarii-4127793>, accesat la 20.02. 2023
23. Forcoș, George, *Interviu exclusiv cu scriitorul Dan Lungu despre romanul Șoferul din Oz*, realizat la la 30 mai 2022, disponibil la adresa

<https://www.b1tv.ro/eveniment/interviu-exclusiv-scriitorul-dan-lungu-despre-romanul-soferul-din-oz-cu-ajutorul-lui-intram-in-lumea-politico-interlopa-de-la-inceputurile-democratiei-romanesti-si-o-descoperim-la-firul-ierb-1160329.html>, accesat la 30.09.2022

24. Galan, Maria-Andreea și Mogojan, Alice, *Interviu*, publicat în revista *Arte și meserii*, ArtActMagazine.ro, Nr. 212, 6 iulie 2011, disponibil la adresa https://polirom.ro/blog/dosar-de-pres%C4%83/6472_dan-lungu-in-interviu-maria-andreea-galan-si-amelia-iuliana-gheorghita--in-revista-arte-si-meserii, accesat la 10.10.2020
25. Gulea, Sever, *Dan Lungu: Cred că dușmanul reușitelor este stresul, nu lenea contemplativă*, bloglibris.ro, 29 iunie 2022, interviu disponibil la adresa <https://blog.libris.ro/2022/06/29/dan-lungu-cred-ca-dusmanul-reusitelor-este-stresul-nu-lenea-contemplativa/>, accesat la 28.11.2022
26. Hopulele, Cătălin, *Dan Lungu: Astăzi dacă publici un roman, un bestseller în 10.000 de exemplare, îți poți cumpăra cel mult o bicicletă*, *Opinia studentească*, 21 octombrie, 2013, disponibil la adresa <http://www.opiniastudenteasca.ro/interviu/microfonul-de-serviciu/dan-lungu-astazi-daca-publici-un-roman-un-bestseller-in-10-000-de-exemplare-iti-poti-cumpara-cel-mult-o-bicicleta.html>, accesat la 19.06.2020
27. Iosub, Mircea, *Pentru mine literatura e la fel de importantă ca produsul intern brut*, apărut în *cuzanet.ro*, la 27 martie 2019, disponibil la adresa <https://www.cuzanet.ro/interviu/dan-lungu-pentru-mine-cultura-e-la-fel-de-importanta-ca-produsul-intern-brut.html>, accesat la 28.10.2021
28. Lupașcu, Cati, *Dan Lungu, scriitorul care a dat o nouă dimensiune succesului. Cioplitorul de povești*, revista „Cariere”, 20 decembrie 2022, disponibil la adresa <https://revistacariere.ro/leadership/work-life-choices/dan-lungu-scriitorul-care-a-dat-o-noua-dimensiune-succesului-cioplitorul-de-povesti/>, accesat la 5.02.2023

29. Lupu, Gabriela, *Interviu cu scriitorul Dan Lungu: FILIT, anatomia unui protest*, realizat la 7.07.2015, disponibil la adresa <https://romanalibera.ro/special/interviu-cu-scriitorul-dan-lungu-filit-anatomia-unui-protest-384852/>, accesat la 13.12.2021
30. Lupu, Gabriela, *Unde se termină literatura și începe politica*, publicat în România Curată, la 26 martie 2019, disponibil la adresa <http://www.romaniacurata.ro/literatura-politica-interviu-dan-lungu/>, 6.06.2020
31. Marinescu, Aura, *În România are loc o schimbare de jos în sus, care pune mari probleme guvernanților*, interviu apărut pe news.ro, la data 18 decembrie 2018, disponibil la adresa <https://www.news.ro/cultura-media/interviu-scriitorul-dan-lungu-in-romania-are-loc-o-modernizare-de-jos-in-sus-care-pune-mari-probleme-guvernanzilor-1922403518332018121218704998>, accesat la 22.02.2019
32. Purcaru, Alina, *Pentru mine, Fetita... este în primul rând un roman despre copilărie*, interviu publicat în Observator Cultural, Nr. 753, 19.12.2014, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/pentru-mine-fetita-este-in-primul-rind-un-roman-despre-copilarie/>, accesat la 5.11.2019
33. Rădulescu, George, *Interviu cu Dan Lungu, scriitor: „Literatura e bună sau proastă, indiferent unde e scrisă”*, Pagini românești, 24.05.2019, disponibil la adresa <https://paginiromanesti.ca/2019/05/24/lungu-scriitor-literatura-buna-proasta-indiferent-unde-scrisa/>, accesat la 19.06.2020
34. Șimonca, Ovidiu, *Ce mișto e adolescența*, Observator Cultural - numărul 567, martie 2011, disponibil la adresa, <https://www.observatorcultural.ro/articol/ce-misto-e-adolescenta/>, accesat la 7.01.2020
35. Șimonca, Ovidiu, *Să-ți amintești de o femeie ca s-o uiți*, Observator Cultural - numărul 469, aprilie 2009, disponibil la adresa [„Să-ți amintești de o femeie, ca s-o uiți”, accesat la 11.11.2019](https://www.observatorcultural.ro/articol/sa-ti-amintesti-de-o-femeie-ca-s-o-uiti/)
36. Soare, Diana, *Nu pot scrie o oră sau două pe zi, după care să-mi plimb cățelul*, apărut în suplimentuldecultură.ro, Nr. 156, disponibil la adresa

<http://suplimentuldecultura.ro/2655/interviu-cu-scriitorul-dan-lungu/>, accesat la 14.03.2022

37. Stoleru, Ioan, *Dan Lungu, despre nostalgia paradoxală a românilor după comunism*, Suplimentul de Cultură, Nr. 390, la 9 martie 2013, disponibil la adresa <https://suplimentuldecultura.ro/8253/dan-lungu-despre-nostalgia-paradoxala-a-romanilor-dupa-comunism/>, accesat la 25.07.2020
38. Stoleru, Ioan, *Interviu cu scriitorul Dan Lungu. Am o slăbiciune pentru marginali minoritari excluși, pentru categoriile defavorizate, vulnerabile și fragile*, Suplimentul de Cultură, nr. 475, 16 martie, 2015, disponibil la adresa <https://suplimentuldecultura.ro/10200/interviu-cu-dan-lungu-am-o-slabiciune-pentru-marginali-minoritari-exclusi-pentru-categoriile-defavorizate-vulnerabile-si-fragile/>, accesat la 16.05.2021
39. Teodorescu, Cristian, *Filosofia conducerii Uniunii Scriitorilor este una a supraviețuirii*, 19 aprilie, 2023, disponibil la adresa <https://www.catavencii.ro/tag/uniunea-scriitorilor-din-romania/>, accesat la 5.06.2023
40. Teodorescu, Cristian, *Politicienii ieșeni pot orice, nu-i subestimați!*, apărut în [catavencii.ro](http://www.catavencii.ro), interviu realizat la data de 10 august 2016, disponibil la adresa <https://www.catavencii.ro/dan-lungu-politicienii-ieseni-pot-orice-nu-i-subestimați/>, accesat la 9.04. 2020
41. Vakulovski, Mihai, *Interviu 2003 -februarie 2004, Brașov – Iași*, disponibil la adresa <http://www.tiuk.reea.net/8/danlungu.html>
42. Vancu, Anca, *INTERVIU Dan Lungu, scriitor, manager FILIT: „La Botoșani, am trăit ca într-un Disneyland al copilului proletar“*, Adevărul.ro, publicat la 4.07.2015, actualizat la 6.08.2022, disponibil la adresa <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/interviu-dan-lungu-scriitor-manager-filit-la-1635418.html>
43. Vancu, Radu, *Ca scriitor, ai o realitate foarte complicate în jurul tău*, Dan Lungu alături de poetul sibian Radu Vancu, la o întâlnire cu cititorii la librăria Humanitas, Sibiu, în

Capital Cultural, 31.01.2017, disponibil la adresa <https://capitalcultural.ro/dan-lungu-ca-scriitor-ai-o-realitate-foarte-complicata-jurul-tau/> , accesat la 28.03.2020

44. Vlădăreanu, Elena, *Interviu cu Dan Lungu. Criticii trebuie să abandoneze poziția călduță de semafoare diriguitoare în cartierul literaturii*, apărut în Suplimentul de Cultură, Nr. 307, din 26 martie 2011, disponibil la adresa <http://suplimentuldecultura.ro/6542/interviu-cu-dan-lungu-criticii-trebuie-sa-abandoneze-pozitia-calduta-de-semafoare-diriguitoare-in-cartierul-literaturii-romane/>, accesat la 30.09.2021

Bibliografie critică de specialitate

Dicționare:

1. Busuioc, Nicolae și Busuioc, Florin, *Scriitori și publiciști ieșeni contemporani, Dicționar 1945-2008*, Editura Vasiliana '98, Iași, 2009
2. Lazarovici, Silvia, *Scriitori și publiciști botoșăneni. Dicționar biobibliografic*, Editura Agata, 2013
3. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 2000
4. Pop, Ion, (coord.), *Dicționar analitic al operelor literare românești, A-M*, ed. definitivă, Editura Casa Cărții de știință, Cluj-Napoca, 2007
5. Simion, Eugen, (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005
6. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Alexandru, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Editura Albatros, București, 2000

Istории literare:

1. Holban, Ioan, *Istoria literaturii române. Portrete contemporane*, volumul I, Editura Princeps Edit, București, 2003

2. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
3. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Editura Semne, București, 2009
4. Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe, *Istoria românilor în secolul XX*, București, Editura Paideia, 1999
5. Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane (1941-2000)*, Editura Mașina de scris, București, 2005
6. Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, București, 1993
7. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Alexandru, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Editura Albatros, București, 2000
8. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, (coord.), *Dicționarul scriitorilor români*, vol. I, Editura Albatros, București, 2001

Studii de interes general

În volume:

1. Aleksievici, Svetlana, *Vremuri second-hand*, Editura Humanitas, București, 2010
2. Astner, Michael, *Țara transformată în vânt*, Casa de Pariuri Literare, București, 2011
3. Barthes, Roland, *Eseuri critice*, traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Editura Cartier, București, 2006
4. Barthes, Roland, *Romanul scriiturii*, Editura Univers, București, 1997
5. Bădărău, George, *Postmodernismul românesc*, Editura Institutul European, Iași, 2007

6. Bessière, Jean, “Le roman contemporain ou la problématique du monde”, Presses Universitaires de France, Paris, 2010
7. Boutière, Jean, *Viața și opera lui Ion Creangă*, Editura Junimea, Iași, 1976
8. Casanova, Pascale, *The world republic of letters*, Harvard University Press, 2004
9. Călinescu, Matei, în, *Cinci fețe ale modernității*, Editura Polirom, Iași, 2005
10. Căraș, Tamara, *Efectul Menard. Rescrierea postmodernă: perspective etice*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
11. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999
12. Câmpan, Diana, *Identitate culturală și discurs literar*, Editura Aeternitas (recunoscută CNCS), 2017, ISBN 978-606-613-136-0.
13. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Editura Meridiane, București, 1999
14. Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, ediția a II-a, Editura Paralela 45, Colecția Sinteze, Pitești, 1999
15. Cristea-Enache, Daniel, *Concert de deschidere*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001
16. Damrosch, David, *What is World Literature?*, Princenton and Oxford, Princenton University Press, 2003
17. Damrosch, David, *World Literature in Postcanonical Hypercanonical Age*, în *Comparative Literature in the Age of Globalization*, The Johns Hopkins University Press, 2006
18. Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, București, Academia Civică, 2006.
19. Derrida, Jacques, *Despre Gramatologie*, traducere, comentarii și note: Bogdan Ghiu, Editura Tact, Cluj-Napoca, 2009
20. Derrida, Jaques, *Diseminarea*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997

21. Foucauld, Michel, *What is an author?* In „Textual Strategies: Perspectives in Post-Structuralist Criticism”, editat de Josue Harari, Cornell University Press, Ithaca, 1979
22. Francis Fukuyama, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 2009
23. Gaggi, Silvio, *From text to hypertext*, Philadelphia, University of Pennsylvania, 1998
24. Gallagher, Tom, *Furtul unei națiuni. România de la comunism încoace*, București, Editura Humanitas, 2004
25. Genette, Gérard *Palimpsestes. La littérature au second degré*, col. Poétique, Seuil, Paris, 1982
26. Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, traducere de Dan H. Popescu, Editura Univers, București, 2003, p. 207
27. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului*, traducere de Mircea Deac, Editura Univers, București, 1997
28. Ionescu, Cristina, *Regimul politic în România*, București, Editura CH Beck, 2002
29. Iova, Gheorghe, *Ațiunea textuală. Bunul simț vizionar*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999
30. Jonathan Culler, *Deconstruction: Theory and Criticism after Structuralism*, Itaca, New York, Cornell University Press, 1989
31. Lefter, Ion Bogdan, *Flashback 1985: începuturile noii poezii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
32. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei «bătălii» culturale*, ediția a V-a, adăugită, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
33. Luchaire, Jean, *Une génération réaliste*, Bibliothèque syndicaliste, Paris, 1929
34. McHale, Brian, *Ficțiunea postmodernă*, traducere de Dan H. Popescu, Editura Polirom, Iași, 2009

35. Michael Riffaterre, *Intertextual Representation: On Mimesis as Interpretive Discourse*, in „Critical Inquiry, 11, 1/1984
36. Miller, Joseph Hillis, *The critic as Host*, In David Lodge, ed., „*Modern Criticism and Theory: A Reader*”, p. 278-285, Longman, 1988
37. Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate*, Editura Pontica, Constanța, 1993
38. Moraru, Christian, *Rewriting Postmodern Narrative Cultural Critique*, in „Age of Cloning”, traducere din limba franceză și note de Lidia Simion, Editura Nemira, Col. „Totem”, București, 2000
39. Moretti, Franco, *Conjectures on World Literature*, în *New Left Review*, January February, 2000
40. Nemoianu, Virgil, *O teorie a secundarului*, Editura Univers, București, 1997
41. Petersen, Julius, *Generațiile literare*, traducere din limba germană și prefață de Sanda Ignat, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2013
42. Raymond Federman, *Critifiction: Postmodern Essays*, Ed. State Univ Of NY PR, 1993
43. Riffaterre, Michel, *Intertextual Representation: On Mimesis as Interpretive Discourse*, in „Critical Inquiry, 1/1984
44. Roland Barthes, *From the work to text*, în „Image-Music-Text”, Hill and Wang, New York, 1977
45. Sarraute, Nathalie, *L'Ère du soupçon. Essais sur le roman*, Paris, Gallimard, 1956
46. Stephen, Greenblatt, *Invisible Bullets*, in Con Davis și Schleifer (ed.), *Contemporary Literary Criticism: Literary and cultural Studies*, Longman, New York, London, 1994
47. Tatomirescu, Ion Pachiea, *Dicționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicației*, Timișoara, Editura Aethicus, 2003

48. Terian, Andrei, *Critica de export. Teorii, contexte, ideologii*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2013
49. Tupan, Maria-Ana, *Discursul postmodern*, Editura Cartea Românească, București, 2002
50. Tupan, Maria-Ana, *Teoria și practica literaturii la început de mileniu*, Editura Contemporanul, București, 2011
51. Valentine Cunningham, *In the reading Gaol: Postunderning, Texts and History*, Blackwell, Oxford UK, Cambridge USA, 1994
52. Wittgenstein, Ludwig, *Caietul albastru*, Editura Humanitas, București, 2000

Studii critice de specialitate

În volume:

1. Câmpan, Diana, *Călătoria prin cultură ca formă de reevaluare a dimensiunii sacre a creației, în vol. Geniu și memorie colectivă. Creangă+Creangă*, Editura Nicodim Caligraful, Putna, 2011, p. 105-112.
2. Crohmălniceanu, Ovid S., *Amintiri deghizate*, Editura Nemira, București, 1994
3. Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, Editura Cartea Românească, București, 1987
4. Manolache, Gheorghe, *Regula lui doi (registre duale în dezvoltarea postmodernismului românesc)*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2004
5. Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică*, vol. I, Proză, Editura Aula, Brașov, 2002
6. Marino, Adrian, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986
7. Marino, Adrian, *Biografia ideii de literatură*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 2000

8. Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceaușism*, vol. II, *Prezentul ca dezumanizare*, Editura Polirom, Iași, 2006
9. Mihăilescu, Dan C., *Reveria istoriei în Scrieri de plăcere*, Editura Fundației PRO, București
10. Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998
11. Muthu, Mircea, *Balcanismul literar românesc. Etapele istorice ale conceptului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002
12. Negoïtescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Editura Dacia, Cluj, 1994
13. Oțoiu, Adrian, *Compețiția continuă: generația '80 în texte teoretice*. Pitești, Editura Vlasie, 1994
14. Oțoiu, Adrian, *Trafic de frontieră. Proza generației '80*, Editura Paralela 45, București, 2000
15. Perpessicius, *Mențiuni critice*, Editura Litera, București, 2011
16. Petraș, Irina, *Literatura română contemporană*, Editura Ideea Europeană, București, 2008
17. Simuț, Ion, *Incursiuni în literatura actuală*, Editura Cogito, Oradea, 1994
18. Simion, Eugen (coord. gen.), *Cronologia vieții literare românești, perioada postcomunistă, VII, 1996*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2015
19. Spiridon, Monica, *Melancolia descendenței*, Editura Polirom, Iași, 2000
20. Ursa, Mihaela, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999

În periodice:

1. Antonesei, Liviu, *Dispariția spiritului critic și potopul formelor fără fond*, revista Contrapunct, 1-2, mai 2005
2. Astner, Michael, *Despre grupul literar Club 8 din Iași, despre poezie și traduceri*, Prăvălia Culturală, nr. 5, Iași, 2015
3. Astner, Michael, *România pesedioară*, Ziarul de Iași, 2017
4. Birtocan, Maria, *Receptarea traducerilor romanului Sânt o babă comunistă! în perspectiva World Literature*, „Vatra”, 2016
5. Boldea, Iulian, *Fascinația epică a erosului*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2004
6. Boldea, Iulian, *Ludic și ironic în proza optzecistă*, în „Limba română”, nr. 1-2, 2008
7. Boldea, Iulian, *Vrăjirea și desvrăjirea realității*, în „Apostrof”, Nr.5 (348), 2019
8. Chivu, Marius, *Viața cu amănuntul*, Dilema Veche, Nr. 822, 21-27 noiembrie 2019
9. Ciobotari, Călin, *Dan Lungu „lovește” din nou*, Flacăra Iașului, luni, 2 martie 2009
10. Ciotloș, Cosmin, *Incapacitatea acomodării*, România Literară, Nr. 20, 25 mai, 2007
11. Ciotloș, Cosmin, *Cărțile generației 2000*, România Literară, Nr. 51-52, 2014
12. Codru, Raluca, *Dan Lungu: „Creierul scriitorului lucrează mereu”*, Cuzanet, 22 martie 2009
13. Crăciun, Gheorghe, *Pactul somatografic. Gheorghe Iova și căutările sale*, Observator Cultural, Nr. 146, 10.12.2002
14. Cristea-Enache, Daniel, *În cerc*, în „Revista 22”, 5/2010
15. Cristea-Enache, Daniel, *Străin de sat*, România Literară, București, nr. 21 din 2019
16. Goldiș, Alexandru, *Generație și context*, Cultura Literară, nr. 468, 20 mai 2014

17. Handru, Ciprian, *Mahalaua în proza română contemporană*, „Vatra”, 7 ianuarie 2022
18. Miheș, Marius, *Impostura maturității*, România Literară, Nr. 20, 18 mai 2012
19. Mușina Alina, *Catalizatorul prozei scurte: Desant '83*, Observator Cultural, Nr. 1110, 26.05.2022
20. Papahagi, Marian, *Personajul și construcția romanească*, în „Tribuna”, iunie, 1987
21. Petroșel, Diana, *O țară ruptă din fantastic*, în „Ficțiunea”, nr. 133/45 (serie nouă), 10 octombrie, 2022
22. Perian, Gheorghe, *Desant '83*, „Vatra”, 7 noiembrie 2016
23. Săndulescu, Ana, *Prietenii și literatura. Club 8, OuTopus și invitații lor*, Observator Cultural, Nr. 989, 4.10.2019
24. Scarlat, Mircea, *Scutul de lumină*, în „Viața românească”, iulie, 1987
25. Sora, Simona, *Despre inconvenientul de a (nu) scrie*, în „Dilema”, mai 2003
26. Ștefănescu, Alex, *O carte frumoasă cu un titlu stupid*, România Literară, Nr. 47, 24 nov. 1999
27. Turcuș, Claudiu, *Reciclarea și confruntarea Ostalgiei*, Observator Cultural, Nr. 725, 6.06.2014
28. Ulici, Laurențiu, *Vieți paralele*, în „România Literară”, martie 1980
29. Ursa, Mihaela, *Baba comunistă c'est moi!*, revista Apostrof a Uniunii Scriitorilor din România, Anul XVIII, nr. 6

Resurse on-line:

1. Antofi, Simona, *Re-evaluări ale istoriei culturale antedecembriste din perspectivă posttotalitară* – „Ce a fost, cum a fost. Paul Cornea de vorbă cu Daniel Cristea-

- Enache*”, în *Communication Interculturelle et Littérature*, nr. 22/2015, disponibil la adresa <https://revistacil.wordpress.com/category/indexari/>
2. Bădică, Eli, articol publicat pe bookaholic.ro, la 9.12.2014, disponibil la adresa <https://www.bookaholic.ro/fetita-care-se-juca-de-a-dumnezeu-de-dan-lungu.html>
 3. Boldea, Iulian, *Ludic și ironic în proza optzecistă*, Revista „Limba Română”, Nr. 11-12, anul XVIII, 2008, disponibil la adresa: <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=47>
 4. Brichs, Ángel, *El comunismo visto desde dentro*, <http://www.letralia.com/243/articulo02.htm>
 5. Burța-Cernat, Bianca, *România profundă. Destrămări, deziluzii*, Observator Cultural, Nr. 756, 23.01.2015, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/romania-profunda-destramari-deziluzii/>
 6. Cernat, Paul, *Dan Lungu, multilateral dezvoltat*, Observator Cultural, nr. 218, 27.04.2004, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/dan-lungu-multilateral-dezvoltat-2/>
 7. Cobuz, Victor, *Proza compozită românească după 2000 (III)*, Observator Cultural, Nr. 1047, 28.01.2021, disponibil la <https://www.observatorcultural.ro/articol/proza-compozita-romaneasca-dupa-2000-iii/>
 8. Crețu, Bogdan, *Pâlpâiri*, ziaruldeiasi.ro, 18.12.2018, disponibil la adresa <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/palpairi--207274.html>
 9. Crețu, Bogdan, *Pîlpîiri speculative*, Observator Cultural, Nr. 952, din 21.12.2018, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/pilpiiri-speculative/>
 10. Cristea-Enache, Daniel, *Răpirea din Serai – Sînt o babă comunistă! De Dan Lungu*, 17.03.2008, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/5596/Daniel-Cristea-Enache/Rapirea-din-Serai-Sunt-o-baba-comunista-de-Dan-Lungu.html>
 11. Cristea-Enache, Daniel, *Întâmplări de mâine*, în „evz.ro”, disponibil la adresa <http://www.evz.ro/detalii/stiri/daniel-cristea-enache-intamplari-de-maine-823632.html>
 12. Cristea-Enache, Daniel, *Străin de sat*, *România Literară*, nr. 21, 2019, disponibil la adresa <https://romanaliterara.com/2019/06/strain-de-sat/>

13. Diaconeasa, Nicoleta, *Nostalgia comunismului în „Sînt o babă comunistă!”*, de Dan Lungu, <http://gen90.net/nostalgia-comunismului-in-sunt-o-baba-comunista-de-dan-lungu/>
14. Diaconu, Mircea A., *A propos de textualism*, în „Convorbiri literare”, nr. 11, noiembrie 1998, disponibil la adresa https://dspace.bcucloj.ro/bitstream/123456789/21939/3/Referinte_critice_1998.pdf
15. Goldiș, Alex, *Cotidian plus metafizic*, articol publicat în Ziarul Financiar din data de 29.07.2011, disponibil la adresa <http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/cotidian-plus-metafizic-de-alex-goldis-8537284>
16. Goldiș, Alex, *Traumă și memorie în literatura română postdecembristă*, în Enciclopedia Imaginarilor din România, coordonator Corin Braga, coordonator științific Adrian Tudurachi, vol. I, *Imaginar literar*, Polirom, 2020, disponibil la adresa https://romimag.granturi.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2021/08/19_Imaginar_literar_articol_Alexandru-Vasile_Goldis.pdf
17. Grigurcu, Gheorghe; Manolache, Gheorghe, *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări*, în „Convorbiri literare”, Nr. 5 / mai 2009, disponibil la adresa: <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=12698>
18. Handru, Ciprian, *Mahalaua în proza română contemporană*, Revista Vatra, 7 ianuarie, 2022, disponibil la adresa <https://revistavatra.org/2022/01/07/ciprian-handru-mahalaua-in-proza-romana-contemporana/#more-9302>
19. Hoza, Nicoleta Valeria, “*Sînt o babă comunistă!*” de Dan Lungu: 11 traduceri și peste 20.000 de exemplare vândute în România, <http://www.onlinestudent.ro/stiri/sunt-o-baba-comunista-de-dan-lungu-11-traduceri-si-pest-20-000-de-exemplare-vandute-in-romania>
20. Ifrim, Nicoleta, *Constructing and De-constructing Cultural Identity in the Contemporary European Paradigm – The Romanian Example and its Eurocentric Dilemmas*, în Procedia-Social and Behavioral Sciences, vol. 63, 2013, disponibil la adresa <https://www.sciencedirect.com/journal/procedia-social-and-behavioral-sciences/vol/63/suppl/C>

21. Ifrim, Nicoleta, *Theoretical Aspects of Identity Discourse in Post-Totalitarian Cultures*, în *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, vol. 63, 2013, disponibil la adresa <https://www.sciencedirect.com/journal/procedia-social-and-behavioral-sciences/vol/63/suppl/C>
22. Ingallinella, Laura, *Sono una vecchia comunista!*, <http://www.criticaletteraria.org/2012/01/sono-una-vecchia-comunista.html>
23. Ioanid, Doina, *Alegerea lui Sergiu*, *Observator Cultural*, Nr. 134, din 11.11.2022, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/alegere-lui-sergiu/>
24. Laggner, Anna Katharina, *Diktatur in Rumänien*, <http://fm4.orf.at/stories/1603374/>
25. Marcu, Luminița, *Literatură și realitate: osmoza perfectă marca Dan Lungu*, *LiterNet*, 28.12.2005, disponibil la adresa <https://atelier.liternet.ro/articol/2798/Luminita-Marcu/Literatura-si-realitate-osmoza-perfecta-marca-Dan-Lungu.html>
26. Mitricioaei, Silvia, *Ceașescu a căzut dar România mai există*, *Revista Echinox*, 3 octombrie 2010, disponibil la adresa <http://revistaechinox.ro/2010/10/%E2%80%9Eceausescu-a-cazut-dar-romania-mai-exista->
27. Nițoiu, Adina, *Mizele sociale ale romanului – Dan Lungu, Fetița care se juca de-a Dumnezeu*, *Observator cultural*, nr. 871, 27.02.2015, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/mizele-sociale-ale-romanului/>
28. Rogozanu, C., *Cum să explici că nu e bun comunismul?*, disponibil la adresa <http://www.suplimentuldecultura.ro/index.php>
29. Roiniță, Alina, *Părul contează enorm*, articol apărut la filologisme.ro, la data de 28 mai 2020, disponibil la adresa <https://filologisme.ro/dan-lungu-2019-parul-conteaza-enorm-iasi-polirom-264-p/>

30. Șăran, Mirela, *World Literature și „romanul pașaport”*: *Sînt o babă comunistă!*, Revista Vatra, 26 ianuarie, 2018, disponibil la adresa <https://revistavatra.org/2018/01/26/mirela-saran-world-literature-si-romanul-pasaport-sint-o-baba-comunista/>
31. Scînteianu, Laura, articol disponibil la adresa <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/a-fetita-care-se-juca-de-a-dumnezeua-de-dan-lungu-cea-mai-buna-carte-a-anului--92037.html>
32. *Sînt o babă comunistă!*, <http://atelier.liternet.ro/articol/4329/Dan-Lungu/Sint-o-baba-comunista.html>
33. *„Soy un vejestorio comunista!*, http://www.pre-textos.com/escaparate/product_info.php?products_id=1158
34. Turcuș, Claudiu, *Reciclarea și confruntarea Ostalgiei*, Observator Cultural, Nr. 725, 6.06.2014, disponibil la adresa <https://www.observatorcultural.ro/articol/reciclarea-si-confruntarea-ostalgiei/>
35. Ursa, Mihaela, *Baba comunistă c'est moi!*, revista Apostrof a Uniunii Scriitorilor din România, Anul XVIII, nr. 6, disponibil la adresa <http://revista-apostrof.ro/apowp/reviste/2007-06.pdf>
36. <https://www.cartepedia.ro/carte/carte/dan-lungu/cum-sa-uiti-o-femeie-editia-206514.html>
37. <http://www.romanianwriters.ro/book.php?id=1>
38. <http://www.actes-sud.fr/catalogue/litterature-etrangere/je-suis-une-vieille-coco>
39. <http://www.lecture-ecriture.com/2742-Je-suis-une-vieille-coco-Dan-Lungu>
40. http://www.residenzverlag.at/?m=30&o=2&id_title=1193
41. <http://www.centroculturalepegognaga.it/sono-una-vecchia-comunista/>

42. <https://www.perlentaucher.de/buch/dan-lungu/die-rote-babuschka.html>
43. <https://www.libris.ro/ebook-raiul-gainilor-dan-lungu-EPM978-973-46-1749-4--p13273632.html#descriptionHead>
44. <https://www.mediafax.ro/cultura-media/scriitorul-dan-lungu-selectat-in-antologia-americana-best-european-fiction-2013-10407208>
45. <https://polirom.ro/ego-proza/1541-raiul-gainilor-fals-roman-de-zvonuri-si-mistere.html>

Recenzii:

1. Andrișoaei, Roxana Diana, *Recenzie Băieți de gașcă*, postat la 27 mai 2014, disponibil la adresa <https://andrisoaeiroxanadiana.wordpress.com/2014/05/27/recenzie-baieti-de-gasca/>
2. Boncea, Cristina, *Băieți de gașcă – Recenzie*, postat la 7 februarie 2014, disponibil la adresa <https://cristinaboncea.com/baieti-de-gasca-recenzie/>
3. Boncea, Cristina, *Raiul găinilor, recenzie*, publicat la data de 8 mai 2016, disponibil la <https://cristinaboncea.com/raiul-gainilor-recenzie/>
4. Chebac, Andreea, *Sînt o babă comunistă! – carte-film*, recenzie publicată pe bookblog.ro, la 5 septembrie 2013, disponibil la adresa <https://bookblog.ro/recenzie/sunt-o-baba-comunista-carte-film/>
5. Chivu, Marius, *Recenzie la proza scurtă*, disponibil la adresa <https://polirom.ro/fiction-ltd/7161-parul-conteaza-enorm.html>
6. Giura, Anca, *Recenzie*, publicată pe bookblog.ro, la 2 iunie 2010, disponibil la adresa <https://bookblog.ro/recenzie/cum-sa-uiti-o-femeie/>
7. Iovănel, Mihai, *Țărani vs Extratereștri*, recenzie publicată în scena9.ro, la 26 noiembrie 2018, disponibil la adresa <https://www.scena9.ro/article/recenzie-dan-lungu-palpairi>,

8. Nedelcu, Pavel, *Recenzie carte*, postat la 1.11.2017, postat în litternautica.com, disponibil la adresa <https://litternautica.com/sunt-o-baba-comunista-dan-lungu/>
9. *Recenzie Sînt o babă comunistă! în cadrul provocării Citește românește, 2014*, publicat de Literary Jungle și disponibil la adresa <https://literaryjungle.wordpress.com/2014/05/27/recenzie-sint-o-baba-comunista-in-cadrul-provocarii-citeste-romaneste-2014/>

Rezumate/teze de doctorat consultate:

1. Iancu (Micu Oțelea), Aritina Raluca, *Romanul mahalalei – de la autocentralizare la intoxicarea centrului. Istoria unei relații complicate*, Teză de doctorat în filologie. Rezumat, Alba-Iulia, 2019
http://doctorate.uab.ro/upload/64_1874_rezumat_teza.pdf
2. Boștenaru, Ioana, *Ficționalizarea Postcomunistă a Comunismului*, Teză de doctorat în filologie. Rezumat, Târgu Mureș, 2021,
https://www.umfst.ro/fileadmin/doctorate/sustineri_pub/2021/Bostenaru_Ioana/Rezumat_RO.pdf
3. Danielopol-Hofer, Catherine, *Polyphonie des Alltags: Der entzauberte Realismus in den Romanen von Dan Lungu / Polifonia cotidianului – Realismul dezvrăjit în romanele lui Dan Lungu*, Teză de Licență, Rezumat în limba română, Wein, 2013
file:///Teza_Danielopol_D.Lungu_Realism.dezvrajit.pdf

LISTĂ DE LUCRĂRI PREZENTATE ȘI PUBLICATE

I. Comunicări susținute în cadrul conferințelor de specialitate:

1. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Noi și ceilalți. Construirea identității etnice și culturale. Identitatea românească*, Casa Corpului Didactic din Galați și Colegiul Național Al. I. Cuza, Galași, Conferința națională „Paradigmele (Post)modernității”, cu tema *Canonul cultural și școala*, 28 aprilie 2018;
2. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Nostalgia comunismului în romanele lui Dan Lungu*, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, în colaborare cu Casa Corpului Didactic din Galați și Institutul de Științe ale Educației din Chișinău, Republica Moldova, Colocviile Internaționale „Andrei Grigor”, ediția a X-a. „Republica mondială a literelor” vs *Microliteratura / Minorat literar / Literatura minoră. Concepte, teorii și practici literare actuale*, 2-3 iunie 2018;
3. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *The Postwar Romanian Prose*, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Conferința Școlilor Doctorale, ediția a VI-a, 7-8 iunie 2018;
4. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Exil și Identitate – scurtă introducere în literatura exilului*, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, în colaborare cu Casa Corpului Didactic, Galați și Inspectoratul Școlar Județean, Galați, Simpozionul Internațional „Valori didactice naționale, premise pentru un învățământ european”, ediția a XIII-a, 9 iunie 2018;
5. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Poetica argoului unor „Băieți de gașcă”, marca Dan Lungu*, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Conferința internațională *Lexic comun / lexic specializat. Limba și cultura română în context național și european: evaluări și perspective la Centenarul Unirii*, ediția a XI-a, 26-27 octombrie 2018;
6. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Sincronizări ale criticii românești postbelice cu critica occidentală: metode, orientări, direcții*, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, în colaborare cu Casa Corpului Didactic, Galați și Inspectoratul Școlar Județean, Galați, Simpozionul

Internațional „*Valori didactice naționale, premise pentru un învățământ european*”, ediția a XIV-a, 25 mai 2019;

7. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Female characters perspectives in two of Dan Lungu's novels*, Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Tîrgu Mureș, Conferința Internațională *Globalization, International Dialogue and National Identity*, 6th Edition, 25-26 mai 2019;

8. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *The construction of the textual identity in the writing of Herta Müller, The cradle of breath*, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Conferința Școlilor Doctorale, ediția a VII-a, 13-14 iunie 2019;

9. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *About Monica Lovinescu's Ideology and Cultural Identity*, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Conferința Școlilor Doctorale, ediția a VIII-a, 18-19 iunie 2020;

10. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Valori scriitoricești contemporane. Pledoarie pentru studiul prozei lui Dan Lungu*, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, în colaborare cu Casa Corpului Didactic, Galați și Inspectoratul Școlar Județean, Galați, Simpozionul Internațional „*Valori didactice naționale, premise pentru un învățământ european*”, ediția a XV-a, 20 iunie 2020;

11. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Mimesis of remembering in „How to forget a woman”*, Alpha Institute for Multicultural Studies, Gheorghe Șincai Institute for Social Sciences and the Humanities, Tîrgu Mureș, Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Tîrgu Mureș, Conferința Științifică Internațională *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*, 11th Edition, 9-10 decembrie 2023;

II. Articole publicate (rezultate ale cercetării doctorale):

1. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Poetica argoului unor „Băieți de gașcă”*, marca *Dan Lungu*, în „*Analele Universității <<Dunărea de Jos>> din Galați*, Fascicula XXIV, anul XI, Lexic comun / Lexic specializat”, volumul 19, nr. 1, 2018, p. 221-227, 2018; <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/lcls/issue/view/182>

2. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Regaining Memory and Identity in Post-Communism - Monica Lovinescu's case study*, revista „Comunicare Interculturală și Literatură”, vol. 26, nr. 2, 2019, p. 92-100;
<https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/cil/issue/view/434>
3. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Construcția identității textuale în scriitura Hertei Müller, Leagănul Respirației*, revista „Comunicare Interculturală și Literatură”, vol. 26, nr. 1, 2019, p. 139-152;
<https://revistacil.files.wordpress.com/2016/02/cil-2019-i-1-139-152-iani.pdf>
4. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Exil și Identitate – scurtă introducere în literatura exilului*, volum în format electronic Perspective Educaționale pentru Dezvoltare Durabilă, editura Europlus, 2018, Secțiunea A.1. Limbă și comunicare, p. 49-62; ISBN 978-606-628-195-9;
5. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Sincronizări ale criticii românești postbelice cu critica occidentală: metode, orientări, direcții*, volum în format electronic Perspective Educaționale pentru Dezvoltare Durabilă, editura Europlus, 2019, Secțiunea A.4. Limbă și comunicare, p. 68-77; ISBN 978-606-628-206-2;
6. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Female characters perspectives in two of Dan Lungu's novels*, Globalization, International Dialogue and National Identity, vol. 6, 2019, p. 340-347; <http://asociatia-alpha.ro/gidni/06-2019/GIDNI-06-Lite-a.pdf>
7. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Valori sciitoricești contemporane. Pledoarie pentru studiul prozei lui Dan Lungu*, volum în format electronic Perspective Educaționale pentru Dezvoltare Durabilă, editura Europlus, 2020, Secțiunea A.1a. Limbă și comunicare, p. 14-19; ISBN 978-606-628-213-0;
8. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *About Monica Lovinescu's Ideology and Cultural Identity*, revista „Comunicare Interculturală și Literatură”, volumul 27, nr. 2, 2020, p. 236-242;
<https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/cil/article/view/5356>
9. Iani (Chiriluță) Gilda Daniela, *Mimesis of remembering in „How to forget a woman”*, Literature, Discourse and Multicultural Dialogue, 11, 2023, p. 181-187;
<https://asociatia-alpha.ro/ldmd/11-2023/LDMD-11%20Lite.pdf>